

prosvetni delavec

25let

List delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Ljubljana, 15. marca 1974 – številka 5

Odtisni prst in povem ti, kdo si

„Odtisnite prst!“ ukažejo na policiji in vedo, da vijuge, vtikane med papirna vlakna, ne bodo lagale. Živih črt prsta ni mogoče ponarediti.

Čudno: Prstni odtis, iz katerega – tako zatrjujejo najnovejša zdravniška dognanja – odseva celo človekovo zdravstveno stanje, nas danes spominja predvsem na kriminalna dejanja.

Prstne odtise so našli v izropanem stanovanju . . .

Zmikavti so si pozabili nadeti rokavice, ko so ukradli avtomobil . . .

Prstni odtisi na okrvavljenem nožu so pomagali najti ubijalca . . .

In še bolj čudno, da nikoli ne piše: Na ponarejenem uradnem aktu so našli prstni odtis nepoštenega človeka . . .

Sklepi in zagotovila niso bila uresničena.

Kdo je pustil na njih svoje prstne odtise? Vijugastih črt na papirju ne moremo prav razbrati. Odtisov ni, zato ne vemo niti tega, kdo je kriv.

JA-MA

Zahteva: enotna merila

bila začeta pod drugim naslovom. Udeleženci seje so se strinjali, naj se obseg dejavnosti zmanjša na možno stopnjo in sprejeto zares izvede!

Posebno pozornost so posvetili osnutku „Družbenega dogovora o prenosu investicijskih obveznosti za naložbe na področju družbenih dejavnosti na samoupravne interesne skupnosti v letu 1974“. Res je namreč, da bo letos stanje marsikje precej težavno, ker mnoge nanovo nastale interesne skupnosti nimajo obratnih sredstev, ki so nujno potrebna za temeljit začetek. Izobraževalna skupnost SR Slovenije ima velik primanjkljaj, predvsem zaradi neizpoljenih podpisanih in potrjenih samoupravnih sporazumov. Upravičeno se sprašujemo, ali

so neizpolnjeni sporazumi še to, kar smo od njih pričakovali (in kar pričakujemo) – ali pa so se izrodili v formalnost?

Želja po enotnosti je vedno močnejša – in to po enotnosti prispevnih stopenj, ki naj jih plačujejo posamezna področja gospodarstva (v sporazumih ne moremo povsem izpustiti obrtnikov in kmetijske dejavnosti) kot tudi po enotnosti programov posameznih temeljnih izobraževalnih skupnosti. Zavoljo pomanjkanja denarja letos ni mogoče povišati sredstev za materialne izdatke za 25 odstotkov, ampak le za 20%. Predvidena in zahtevana je šolska dejavnost po predmetniku; dodatno delo pa je mogoče izplačati le za dve uri tedensko. Za varstvo otrok in subvencijo

prehrane v republiki trenutno ni denarja. Ni predvidenih novih oddelkov ne novih dejavnosti. Še za dosedanje bo zbrana denarja premalo. Vendar so člani izvršnega odbora odločno vztrajali, da ni mogoče neposrednim proizvajalcem posredovati zdaj takšnih zdaj drugačnih želja, predlogov in zahtev. Prispevna stopnja, ki je bila že izračunana in prikazana v tovarnah in podjetjih, naj ostane!

Vprašanje financiranja vzgoje in izobraževanja je treba rešiti celostno za vso republiko. Odgovornost je najvišja stopnja človekove dejavnosti – zato se ne moremo vesti neodgovorno niti do neposrednih proizvajalcev niti do šolnikov. Nismo (Nadaljevanje na str. 2)

Šola na X. kongresu ZKJ

„Kritično spoznavanje lastnega odnosa Zveze komunistov do vzgoje in izobraževanja, dosedanja dosežki in razvoj, zdajšnje in prihodnje potrebe, nova spoznanja . . .“

Vse to spodbuja Zvezo komunistov Jugoslavije, da postavlja idejne temelje samoupravne socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja na dnevni red X. kongresa. Preveriti želi njeno oblikovalno in socialno funkcijo v današnjem času ter oblikovati smeri in smotre razvoja na tem področju skladno z interesi socialistične samoupravne družbe.

V družbeni politiki in v šoli se je nakopičilo marsikaj, kar terja kritično presojo in korenite spremembe – v odnosih, miselnosti, sistemu in vsebini.

Čeprav je naša družba v svojem samoupravnem razvoju že zdavnaj prerasla etatično posredništvo, se na vzgojno-izobraževalnem področju trdnovratno ohranjajo mnoge lupine starih odnosov, ki preprečujejo, da bi se delavci tudi na tem področju neposredno srečevali. Vse preveč se srečujemo še vedno kot predstavniki neke odtujene moči, ki odloča zdaj morda o življenjski usodi mladega človeka, zdaj o učiteljevem kosu kruha – namesto da bi se srečevali kot enakopravni upravljalci in so-delavci v istem delovnem procesu.

Navadili smo se že na to, da je šola zadeva družbe, vse premalo pa se zavedamo, kdo pravzaprav predstavlja to družbo in kateri interesi so resnični družbeni interesi. Šola se je s socialistično revolucijo resda osvobodila ponižujoče vloge, ko je marsikdaj morala biti orodje v rokah vladajočega izkoriščevalskega razreda, vendar pa je marsikdaj tavalala v negotovosti, komu naj pravzaprav služi.

Njena naloga ni služiti posameznim ali trenutnim interesom, abstraktnemu humanizmu zunaj časa in prostora in grmadi spoznanj, ki jih kopiči hitro se razvijajoča znanost. Služi naj učencu, ki ga mora razviti v celostnega človeka, pripraviti za nelahko življenje v protislovljivih sodobnega sveta, oborožiti z znanjem, potrebnim za obvladavanje napredujoče tehnike in ga usposobiti, da bo znal demokratično urejati medsebojne odnose ter ceniti, razvijati in braniti socialistično revolucijo. S tem uresničuje svoje poslanstvo, namenjeno družbi in delavskemu razredu.

Da bi šola taka tudi postala, bomo tudi učitelji kot njeni delavci in upravljalci morali marsikaj spremeniti. V glavah in v sistemu.

Zveza komunistov nas opozarja, naj več pripomoremo k zmanjševanju socialnih razlik, posebno s tem, da bomo zagotovili enake razvojne možnosti mladim; naj se odločneje posvetimo delu kot temeljni vrednoti socialistične družbe in v praksi uveljavimo celotnost in nedeljivost vzgojnega in izobraževalnega delovanja na podlagi marksizma. Družbo v dobrem in slabem predstavljata za mladega človeka velikokrat prav učitelj in šola. Ni vse odvisno od nas, zelo veliko pa je odvisno od nas.

LEOPOLD KEJŽAR

Prejeli smo

Ob 25-letnici izhajanja „PROSVETNEGA DELAVCA“ vam iskreno čestitamo. Ugotavljamo, da je vaš list naredil izreden razvoj. Želimo, da bi tudi v prihodnje urejali časnik tako uspešno in odgovorno, kakor ste ga doslej. Vaš list je lahko zgled drugim, kako si je treba prizadevati za višjo kvaliteto, ne da bi bil zato manj privlačen za bralce.

Sekretar sekretariata CK ZKS:
Franc Betinc

Prosvetni listi v novih družbenih razmerah

Kam sodimo?

Vsako leto se sestanejo uredniki prosvetnih listov posameznih republik in pokrajin, da pregledajo opravljeno delo, se pogovorijo, o stanju v prosveti ter naredbe načrte za prihodnje obdobje.

V dneh od 28. februarja do 2. marca je bilo letošnje delovno srečanje v Sarajevu. Tu smo poslušali poročila in razprave; praktičen del srečanja pa je bil v Zenici, kjer so si predstavniki iz vseh republik in Kosmeta ogledali delo reformirane metalurške fakultete.

Seje v Sarajevu so se poleg predstavnikov prosvetnih listov — to pot so bili prvič zastopani res vsi jugoslovanski listi — udeležili tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij, sekretariata za prosveto in visokega šolstva Bosne in Hercegovine. Ne smem pozabiti predstavnikov dnevnih listov, ki sicer na splošno kaj radi prezejo prizadevanja svojih stanovskih tovarišev iz prosvete.

Glavni in odgovorni urednik časnika „Prosvetni list“, glasila prosvetnih delavcev Bosne in Hercegovine, Nikola NIKIĆ je imel uvodni referat „Vloga jugoslovanskih prosvetnih listov v sedanjem obdobju razvoja naše družbe“. Med drugim je dejal: „Prva in osnovna naloga vseh prosvetnih glasil je, da z informativno in strokovno-teoretično dejavnostjo zajamejo celoten vzgojno-izobraževalni proces — od ustanov za predšolske otroke do visokošolskih ustanov.“ Opredelil je tudi način pisanja: „Naša glasila izhajajo tedensko ali štirinajstdnevno in tako ne morejo prinašati dnevnih vesti in informacij, pač pa si prizadevajo za poglobljeno obliko časnikarske dejavnosti — največkrat je to komentar, razširjen sestavek ali pregled. Tak način pisanja je gotovo težji — je pa zato tehtnejši.“ Dalje: „Časopisna dejavnost, prav tako kot umetnost — kolikor to dvoje lahko primerjamo — ne more biti sama sebi namen. Ljudem služi. V nasprotnem primeru je brez smisla. Naravno je torej, da se Zveza komunistov bojuje za socialistično usmerjenost tiska, za napredek informativno-spoljubne dejavnosti tudi prosvetnih listov kot dela celotne časnikarske dejavnosti.“ V zvezi s povezovanjem prosvetnih listov Jugoslavije je urednik Nikić poudaril: „Izobraževanje in vzgajanje že po svojem bistvu nista zaprta vase, omejena. V njihju je zaobjet najplemenitejši element resnične ljudske, socialistične in komunistične širine, razumevanja in medsebojnega spoštovanja.“ Iz tega izhaja zahteva, da naj se prosvetni časniki tesneje povežejo.

V SODELOVANJU JE MOČ

O utrjevanju medsebojnega sodelovanja je govoril tudi urednik časopisa „Prosvetni pregled“ iz Beograda Milija Knežević. Poleg splošnih ugotovitev je postavil tudi konkretne predloge: stalno obveščanje o dosežkih šolstva v drugih republikah; skupne akcije prosvetnih listov, naj bodo to literarni večeri ali knjižne izdaje; izmenjava izkušenj pri uredniškem delu; poročanje o novih zakonih v republikah, o izobraževalnih skupnostih. Tudi strokovno izpopolnjevanje prosvetnih delavcev bi bilo lahko povezano ali pa naj bi vsaj temeljilo na izmenjavi izkušenj. Pri svojem prosvetnočasnikarskem delu bomo najbolj uspeli, če bomo prikazovali pozitivne zglede iz vseh republik. Zahtevati moramo, da nas bodo vabili na vse seje, kjer se odloča o vzgoji in izobraževanju — le tako se bomo lahko enakovredno uvrščali med druge liste. Vselej smo opozarjali — včasih tudi v prazno — na negativne pojave v družbi in pri vzgoji posebej. Naj omenim samo naš boj proti šundni vseh vrst, v literaturi, filmu, Morda

bomo močnejši, če bomo sodelovali; vsaj enkrat letno bi izdali skupen list. Drug drugemu bomo dopisniki — poročevalci vsak iz svoje republike. Poizkusili bomo doseči, da se proglašajo dan prosvetnih delavcev Jugoslavije. Tudi v finančnih vprašanjih bi lahko redakcije marsikaj svetovale druga drugi.

Urednik časopisa „Školske novine“ iz Zagreba Đorđe Đurić je opozoril na finančne razmere prosvetnih listov. Naklada teh listov ni tolikšna, da bi lahko pokrivali izdatke (glede na to, da so na prosvetne liste naročeni le prosvetni delavci, da tudi s propagando ali s kakršnimkoli izboljšanjem vsebine ne moremo kdo ve kako dvigniti naklade). Cena papirja, tiskarskih storitev in višina honorarjev nenehno naraščajo. Tako smo primorani iskati pomoči pri sindikatih. To je toliko težje, ker nismo vključeni v sistem vzgoje in izobraževanja (kot šole in druge vzgojno-izobraževalne ustanove), niti v sistem informativne dejavnosti sindikatov (kamor so všteta njihova glasila). Kam torej sodimo? Navajam: „Financiranje prosvetnih listov ni rešeno, toda v novih družbenih razmerah se jim zadajajo vse večje naloge.“ Da bi nam bile razmere prosvetnih listov še jasnejše, povejmo, da so vsa uredništva v neprimeren prostorih, da jih urejajo (delno tudi pišejo) po eden, dva, največ trije ljudje. Enak list, kot izhaja npr. v Hrvatski, kjer ga iz tedna v teden izdajajo trije ljudje, ureja v Bolgariji 12 ljudi, v Romuniji pa kar 16! (Število strani je pri „Školskih novinah“ celo dvakrat večje!) Takšne primerjave zagrenjujejo

stava naših sindikatov. Zato predlagam, da se na enem od sestankov predsednikov naših sindikatov obdela problematika položaja, fiziognomije in financiranja prosvetnih listov ter njihova vloga pri izvrševanju sklepov Zveze komunistov o vzgoji in izobraževanju v novih družbenoekonomskih razmerah.“

ZGLEDI SPODBUJAJO

V razpravi so se izkristalizirale tele misli: Prosvetni delavci iz dneva v dan izobražujejo druge — toda vse premalo pozornosti posvečajo svojemu permanentnemu izobraževanju. Tako se čez nekaj let nekako sklene krog njihove razgledanosti. Njihovi prosvetni listi morajo nenehno opozarjati na strokovno in splošno izobraževanje in, kolikor je v njihovi moči, tudi prispevati svoj delež.

Truditi se moramo, da dobe svoj list v roke tudi vsi tisti prosvetni delavci, ki se ne vključujejo aktivno v družbeno-politično dogajanje. V tem je velika naloga razširjanja prosvetnih glasil med vse člane sindikata prosvetnih delavcev.

V svojih glasilih moramo predstaviti tudi predane prosvetne delavce, ki so s svojim delom mnogo prispevali k napredku kraja, k najboljšim uspehom svojih učencev ali pa so se kako drugače oblikovali. Taki zgledi so klic, ki vodi in usmerja tudi druge; graja je kot bič, ki potolče tistega, po komer pade in povzroča malodušje tudi v srcih drugih. Poslušati moramo predloge prosvetnih delavcev na terenu, upoštevati njihove želje, jim pomagati.

Ne samo splošni strokovni izobrazbi — temveč tudi marksističnemu izobraževanju je treba posvetiti pozornost, najti možnosti, da se med sodelavce prosvetnih listov vključi tudi razgledane in predane marksiste.

Na temelju referatov in razprave so udeleženci sklenili, da bodo v vseh prosvetnih listih (v

eni od prihodnjih števil) objavili sklepe posvetovanja; sočasno jih bodo posredovali tudi sindikatom in drugim prosvetnim in političnim organom v zvezi in republikah ter avtonomnih pokrajinah.

Dogovorili so se tudi o prihodnjem srečanju urednikov prosvetnih listov balkanskih dežel. Lani je bilo v Bolgariji, letos pa bo v Jugoslaviji. O temah na tem srečanju bomo še pisali.

Udeleženci posvetovanja so v sarajevskem predmestju obiskali osnovno šolo „Bane Šurbat“, ki deluje šele dva meseca v novi zgradbi. Je zgled šole, kjer so s sodelovanjem prosvetnih delavcev in staršev uresničili svoje želje: novo poslopje, ki s kabineti, telovadnico in prostori za zunajšolsko dejavnost daje možnosti za dober pouk in za smotrno porabo prostega časa predmestnih otrok. Starši so prispevali tudi precej denarja. Posebej pa je treba omeniti njihovo stalno tesno povezanost s šolo: vse akcije, naj bodo kulturne, fizikalne ali splošno izobraževalne, izvaja šolski kolektiv skupno s starši. Da je tudi šolski kolektiv izredno požrtvovalen in sposoben, pričča dejstvo, da so bili lansko šolsko leto, ko so bili njihovi razredi razmetani po starih predmestnih hišah, po šolskem uspehu na petem mestu v republici. V smučanju pa so tako deklice kot dečki te šole zasedli med šolami prvo mesto. Naj poudarim še to, da ima šola naročene vse prosvetne liste, kar jih izhaja v Jugoslaviji, saj se v Bosni in Hercegovini mešajo skoraj vse narodnosti — in to se zrcali tudi v večini njihovih šol, naj bo osnovnih, srednjih ali višjih in visokih.

Razprava in zgledi o reformi visokega šolstva v Bosni in Hercegovini so na posvetu urednikov zavzeli tako pomembno mesto, da bomo o njih posebej poročali v prihodnji številki našega lista.

NEŽA MAURER

Panorama Sarajeva — Foto: N. Maurer

Zahteva: enotna merila

(Nadaljevanje s 1. str.)

odvisni od nekega izkoriščevalskega razreda, saj ne živimo v kapitalističnem družbenem redu — in vendar po neki nerazumljivi, nelogični nuji nenehno spravljamo drug drugega v prosjaško odvisnost, ki ni vredna poštenega, delovnega človeka. Ni tako samo na področju šolstva, temveč tudi v drugih dejavnostih: neposredni proizvajalci na eni in družbene

dejavnosti na drugi strani. In vendar je vsem jasno, da delamo drug za drugega.

Glede na nadaljnjo dejavnost izobraževalne skupnosti SR Slovenije so člani izvršnega odbora sklenili, naj se stare obveznosti izvajajo po stari sestavi (ali pod doseganim financiranjem) — za nove obveznosti in dejavnosti, ki jih bo prevzela izobraževalna skupnost, pa bodo veljala enotna merila.

NEŽA MAURER

Redni razpis prostih delovnih mest

Vodstva šol in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodov obveščamo, da bo izšel **REDNI RAZPIS PROSTIH DELOVNIH MEST** za učitelje in vzgojitelje v šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih v SR Sloveniji v letu 1974 letošnjega 12. aprila.

Prosimo, da pošljete razpise republiškega sekretariatu za prosveto in kulturo Ljubljana, Zupancičeva 3, najkasneje do 20. marca. Na dopis navedite občino, v kateri je šola, in oznako ZA REDNI RAZPIS.

Če razpisa ne boste poslali do določenega roka, ga v rednem razpisu ne bomo mogli objaviti.

Primerno tudi za tuje študente?

„Opredeliti je treba status predmeta — osnove splošnega ljudskega odpora na visokošolskih ustanovah SFRJ,“ je bilo rečeno pri obravnavi skupnih osnov pedagoško-znanstvenega dela na področju vseljidske obrambe na seji študijske komisije pri pedagoško-znanstvenem svetu ljubljanske univerze, 7. marca letos.

Univerzitetna komisija je skupno z univerzitetnim odborom za splošni ljudski odpor temeljito proučila predlog in posvetila posebno pozornost vprašanju, ki nastajajo pri pouku tega predmeta na visokošolskih ustanovah: ali je predmet „osnove splošnega ljudskega odpora v SFRJ“ posebnega pomena ali pa je enakovreden drugim učnim predmetom na univerzi.

Če bi pripisali predmetu poseben pomen, naj bi pouk le-tega ne bil obvezen za tuje študente, ki se šolajo pri nas oziroma ga sploh ne bi smeli

obiskovati. Varnostni razlogi glede tega so vsakomur jasni.

Za sporazumno reševanje tega problema, za hitro in učinkovito izvajanje programa in za jasno razlago pomena omenjenega predmeta bo komisija posredovala svoje opozorilo pristojnim organom.

Člani študijske komisije so obravnavali tudi predlog o presnovi višje šole za organizacijo dela v Kranju v visoko šolo. V razpravi so ta predlog podprli, ob tem pa zahtevali, da mora šola predložiti svoj študijski načrt vsem fakultetam ljubljanske univerze. Le tako bo mogoče razmejiti področja, deliti delo in oživiti potrebno sodelovanje med višjo šolo za organizacijo dela v Kranju in univerzo. Ob tem so še poudarili, da je treba dosledno upoštevati enake pogoje za verifikacijo tovrstnih šol ter opozorili na pomanjkanje učiteljev in na njihov status.

TEA DOMINKO

Ob sprejemu nove ustave SRS

Na dan, ko je bila sprejeta nova ustava SRS so učitelji na gradbeni tehniški šoli v Ljubljani pripravili dijakom te šole razlago o bistvu naše nove ustave. Neposredno pred tem se je sestel zbor delavcev gradbene tehniške šole, ki je obravnaval najpomembnejša izhodišča nove ustave. Za tem so jih pojasnili učitelji dijakom, vsak v svojem razredu. Vsak dijak je imel pri sebi shemo, grafični prikaz sistema nove ustave. Ob tem je bil zlasti poudarjen proces evidentiranja, kandidiranja in izvolitve delegacije gradbene tehniške šole v zbor temeljnih organizacij združenega dela občinske skupščine občine Bežigrad, posebno pa še vloga delegacije po izvolitvi.

T. Lah — Tomc

VSAKEMU KOLEKTIVU POČITNIŠKI DOM, VSAKEMU DELAVCU POCENI DOPUSTI! To ni parola, to je današnja stvarnost. Vprašajte vaše predstavnike sindikata.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Živahna dejavnost

Ob pripravah na deseti kongres ZKJ je opaziti tudi v kolektivu osnovne šole Ivan Cankar v Mariboru živahno dejavnost, še posebno med učitelji komunisti.

Pred nedavnim je skicala osnovna organizacija ZKS te šole odprt sestanek. Temelj za razpravo je bil dokument za pripravo desetega kongresa ZKJ o idejnih osnovah samoupravne

socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja. Uvodne misli o dokumentu je podal ravnatelj osnovne šole Ivan Cankar Janez Karlin. Sestanka se je udeležil član republiške Zveze prijateljev mladine Milko Ledinek, sodelovali pa so tudi sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov in predsedniki svetov krajevnih skupnosti terenov Rotovč, Košaki in Ivan Cankar. FRANCI KRŽAN

Seminar za pridobitev pedagoške izobrazbe

Od 23. do 26. januarja sta oddelka za pedagogiko in psihologijo na filozofski fakulteti že drugi priredila seminar za učitelje srednjih šol, ki si morajo, preden opravijo strokovni izpit, pridobiti ustrezno pedagoško izobrazbo, pa za to med študijem na matičnih fakultetah niso imeli možnosti. To so predvsem učitelji na raznih srednjih strokovnih in poklicnih šolah, diplomirani ekonomisti, agronomi, arhitekti, strojni in elektroinženirji ter drugi.

Na štiridnevem, vsebinsko dokaj zgosten seminarju so predavali: prof. dr. France Strmcnik, prof. dr. Ivan Toličič, doc. dr. Barica Marentič-Požarnik in doc. dr. Leon Zorman. Razen predavanja so se zvrstili tudi konkretni napotki za samostojni študij iz literature, ki je na voljo, nekaj časa (po mnenju udeležencev premalo) pa je bilo posvečenega izmenjavi mnenj in izkušenj ter

praktičnemu skupinskemu delu ali vaji v sestavljanju testov znanja.

Udeleženci — bilo jih je 81 — so menili, da jim bo seminar olajšal pripravo na izpite ter jim pomagal bolje razumeti in obvladovati probleme, s katerimi imajo opravka pri svojem učnem in vzgojnem delu. Izrazili so željo, naj bi bili podobni seminarji daljši in tudi bolj usmerjeni na posebnosti posameznih predmetov, kar pa je sedaj ob tolikšni raznolikosti udeležencev težko doseči. V ta namen bi bili potrebni seminarji, organizirani po strokah in tematsko specializirani.

Nekateri so se zanimali tudi za možnosti magistrskega študija ali specializacije v metodiki poučevanja posameznih strokovnih predmetov, ki se bodo morale polagoma razviti ob interdisciplinarnem ali medfakultetnem sodelovanju.

Spomenik pred Domom sindikatov v Sarajevu — Foto: N. Maurer

Poklicno usmerjanje slabovidnih otrok

Pred odločitvijo

„Ko sem bila še majhna, sem si želela postati kuharica. Rada sem se igrala na mivki, pekla potice in pomagala mami pri kuhanju kosila. Vse se je spremenilo, ko mi je opešal vid; zelo slabo vidim. Zdaj ko sem že v 8. razredu, s starši vse bolj razmišljamo o mojem poklicu. Morda zato, ker vedo, da ne bi mogla opravljati vsakega poklica, tudi tistih ne, ki sem si jih želela, ko sem bila še majhna.“ (Štefka Podlipnik)

Vemo, kako pomembno je poklicno usmerjanje za vsakega otroka — še bolj za slabovidnega ali celo slepega. Ko smo se pogovarjali z učenci sedmih in osmih razredov na zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani o njihovih poklicnih željah, je privrelo na dan veliko zanimivih stvari. „Za vsak poklic pa so tako važne oči,“ je rekel eden od učencev. Grenka misel! Pa vendar je v njej veliko resnice... Le počasi se namreč otrešamo predsodkov, ki so zakoreninjeni v naši javnosti, češ da so invalidi manj sposobni. Zgodi se, da jim raje dodelijo podporo, kot pa, da jih sprejmejo v delovno skupnost kot enakovredne.

Kako skušajo problem poklicnega usmerjanja rešiti v zavodu za slepo in slepovidno mladino v Ljubljani, je pripovedoval ravnatelj prof. France Rožanec:

„Med nepoučenimi na splošno velja mnenje, da tisti, ki imajo prizadet vid, ne more z gotovostjo prevzeti delovne odgovornosti, saj vse naše delo in življenje temelji na vidu, na jasni vidni zaznavi predmetov in oseb. Iz prakse pa vemo, da ni tako, saj so mnogi, ki imajo prizadet vid, zelo uspešni. Spomnimo se le na zaposlene slepe in slabovidne v naših tovarnah, v Iskri in drugod, na one, s katerimi se vsak dan srečujemo; vsi ti so se uspešno rehabilitirali. Za uspešno rehabilitacijo slabovidnih pa so pomembna tri obdobja.

Prvo je predšolsko obdobje, v katerem pravočasno odkrijemo okvaro in takoj ustrezno ukrepamo.

Drugo — obdobje šolanja, ko se poleg izobraževanja postavljajo temelji delovnih navad; pomembno je za poklicno usmerjanje slabovidnega. Otrok

začne od šestega razreda naprej intenzivneje razmišljati o sebi in o svojem mestu, ki ga bo zavzel v družbi. Prav v tem obdobju potrebuje prizadeti otrok kar največ objektivnih informacij, kar največ priložnosti, da v različnih delovnih nalogah tudi praktično preizkusi svoje sposobnosti. Ob dobrem svetovalcu se bo slabovidni ogled za poklic, v katerem bo uspešen in zato tudi zadovoljen. V tem obdobju obiskujejo učenci razna podjetja in se seznanjajo z zahtevami delovnih mest, z možnostmi zaposlitve v domačem kraju in drugje. Pedagogi se o vsem tem posvetujemo s starši učencev in z drugimi strokovnjaki.

Tretje obdobje je poklicno usposabljanje, ki pričinja z dokončno izbiro poklica. Pomembne so učenceve mentalne sposobnosti.“

Učitelji in vsi, ki imajo kakorkoli opravka s slepimi in slepovidnimi otroki, bi morali v njih videti predvsem otroke: take kot so zdravi, z vsemi tistimi drobnimi željami in plahimi sanjami, pa drznimi načrti in velikimi snovanji. V njihov svet je včasih teže prodreti, toda če jim pomagamo na poti iskanja samih sebe, če jim skušamo svetovati, nam bodo hvaležni. Pa ne samo to! Vsa skupnost bo imela od tega korist. Prav zato ne gre prepustiti vsega poklicnega usmerjanja in izbire poklica pedagogom.

V lanskem šolskem letu je končalo osmi razred 13 učencev. Od teh se je ena učenka zaposlila v domačem kraju, 12 pa jih je odšlo v poklicne šole: 9 v center za rehabilitacijo slepih in slepovidnih v Škofji Loki, 2 učenki sta bili sprejeti v srednjo medicinsko šolo v Beogradu, 1 učenec je šel za vajenca v trgovini.

OTROŠKE ŽELJE SO VELIKE

Takole so pisali v svojem glasilu Naša misel:

„Zdaj se bo treba odločiti za poklic. Odločitev je izredno težka. Poklicev je toliko, pri izbiri pa me ovira vid. Vendar vseeno mislim, da vid ni tako pomemben. Če bom opravljal poklic z ljubeznijo, me vid ne bo kaj dosti oviral. Moja velika želja je postati fizioterapevt. Rad bi masiral ali kaj podobnega počel z bolniki. Toda šola je v Beogradu, daleč od mojega doma. Treba se bo privaditi novim razmeram. Morda bom imel težave z jezikom ali hrano, ker sem zelo izbirčen. Vem, da se tem, zame novim razmeram, ne bom mogel hitro privaditi. Zato si želim, da bi šla z mano tudi Miloš in Valter. Miloš dobro pozna jezik. Če bi bili trije, bi si pomagali pri učenju. Kdo ve, kakšni bodo učenci iz Bosne in Srbije. Morda se bomo velikokrat topli. Tako bi imel tovariše, s skupnimi močmi bi prenašali težave. Je še nekaj poklicev, ki bi me veselili. Rad bi bil kuhar ali avtokepar. Želim pa si, da ne bi šel v Škofjo Loko, ker ne maram zelja, pa tudi strojepisje mi ni všeč. V zavodu nam zelo pomagajo. Pri tovarišici psihologinji rešujemo teste, pri tovarišu Kariču pa imamo poklicno usmerjanje. Seznanjam o se z vsemi mogočimi poklici. Zato izbira na koncu leta ne bo tako težka.“

„... Sit sem že zavoda. Vendar pa se ob misli, da bom morda šel v Beograd, kar malo bojim, ker ne vem, kakšno bo tam življenje. Ker mora znati fizioterapevt kemijo in biologijo, se bojim, zakaj kemija mi ne gre preveč od rok. Moral se bom še precej potruditi, če bom hotel postati fizioterapevt. Ker slabo vidim, tega še ne vem zagotovo. Mislim, da bom odšel na Madžarsko, da bi me tamkajšnji dobri zdravniki operirali.“

Morda bom dobil iz Amerike očala, ki povečujejo tako močno, da bi videl normalno.

Potem bi lahko sedel celo za volan avtomobila. Če bi dobro videl, bi šel lahko naprej v višje šole. Vendar bi skoraj najraje postal fizioterapevt. Rad bi pomagal onemoglim bolnikom in bolnicam, da bi z mojo pomočjo hitreje okrevali. To službo bi rad opravljal, ker bi želel, da bi bili vsi ljudje zdravi, močni ter veseli, da ne bi bilo otrok ali starejših, ki bi bili žalostni zato, ker ne morejo hoditi ali pa premikati nog. Ali bom prenesel vse to, pa res ne vem. Zelo vesel pa bom Beograda, ker bo šel tja tudi Tone in bova skupaj hodila po beograjskih ulicah. Upam, da se mi bo želja uresničila in da bom res postal fizioterapevt. V Beogradu se bom prav gotovo po nekaj dnevih znašel. Edina želja pa je, da bi dobro videl in da bi prišel do svojega poklica...“

Morda si otroci svoj poklic zamišljajo še megleno, morda so njihove predstave o poklicu celo napačne. Eno pa je jasno: čeprav so ti otroci danes še tu, so z eno nogo že v prihodnosti, pa če to hočejo ali ne; zato pomeni poklicno usmerjanje — vzgojiti otroka za prihodnost. In zato je ta naloga tako pomembna.

V industrijsko razvitih deželah najdemo slepe in slepovidne na različnih delovnih mestih, pri nas pa so možnosti zelo majhne. Prof. Rožanec pravi: „Večja skrb za slepe in slepovidne pri nas in večje uveljavljanje teamskega odločanja o prihodnosti prizadetega bosta izboljšala poklicno usmerjanje. Omogočila bosta usposabljanje in zaposlitev na tistih mestih, ki jim po njihovih preostalih psiho fizičnih sposobnostih najbolj ustrezajo. To pa bo tudi pogoj za njihovo srečo v življenju.“

MARJANA VONČINA

Poceni dopust vam bo omogočil vaš kolektiv, ki bo nabavil POČITNIŠKI DOM NA KOLESIH.

Vprašajte vaše predstavnike sindikata.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

PORTRETI

Brez besed

O esperantskem pouku

Do sedaj se je v Sloveniji dve-sto učiteljev in profesorjev usposobilo za esperantski fakultativni pouk.

Vodstvo eksperimentnega inštituta je začelo izvajati učni načrt, upoštevajoč spremembe šolskega predmetnika, metode in didaktike ter ure, ki so na voljo za pouk tega predmeta.

V tretji številki Znanstvenega obzornika, ki izhaja v esperantu in ga ureja jugoslovanski predsednik Zveze esperantistov dr. Božo Popović, univerzitetni profesor astrofizike in programske matematike, objavlja Bogatjev-Matvijišin članek „Prispevek k izgradnji Ljapunovih funkcij za neavtomatične sestave diferencialnih enačb“.

M. Burtovska piše „O tekstilnem česalniku“, S. Kambel pa o „Mednarodnih sestavih merskih enot“. V četrti številki so tile članki: R. Hauptenthal obravnava „Bistvo in smotre interlingvistike“, W. A. V. Thamat se ukvarja s „Pregibnostjo, izvajanjem in paradigmatično morfologijo“. S. Džudžev poroča o „Sledeh davnih kultur v bolgarskem narodopisju“.

V Bolgariji se uči esperanta 2500 otrok. Ta dežela ima 600 kvalificiranih esperantskih učiteljev. Poleg tega ima tudi tečaj za učitelje s srednjo in visokošolsko izobrazbo. Tečaj za bolgarske učitelje pozna tri stopnje.

KOMIDAR

MARKSIZEM V NAŠEM ŽIVLJENJU*

Iz knjige »Šola in religija«

Nedvomno učitelja oziroma profesorja najbolj zanima, kakšno mnenje imajo njegovi učenci oziroma dijaki o pouku, v tem primeru o pouku o religiji. Pa ne samo mnenja, ampak tudi ocene o tem pouku, stališča do njega in želje po takšnem ali drugačnem pouku. Kot nam kaže naslednja tabela, so mnenja različna, različno so učenci zadovoljni s poukom o religiji, kakor je različno okolje, iz katerega izhajajo anketirani in kakor je različna populacija v svojem odnosu do religije:

Ali po vašem mnenju šolski pouk posveča preveč, dovolj ali premalo časa in pozornosti obravnavanju religije (vere) in cerkve?

	srednja šola %	osnovna šola %
1 — premalo	46,0	38,8
2 — dovolj	28,0	46,7
3 — preveč	1,9	1,3
4 — ne vem	20,1	12,1
0 — b. o.	4,1	0,9

Zanimivo je, da je zelo malo tistih ki menijo, da šolski pouk posveča preveč pozornosti obravnavanju religije in to ne glede na to, da je procent nereligioznih pri srednješolskih okrog 50,0 % pri osnovnošolskih pa okrog 30 %. Zanimiva je skupina 20,1 % srednješolcev, ki „ne ve“, ali se posveča preveč, dovolj ali premalo časa in pozornosti pouku o religiji. Vsekakor pa lahko sklepamo, da velika večina anketiranih meni, da se posveča pri pouku premalo pozornosti religiji (zlasti srednješolci) ali pa dovolj (zlasti osnovnošolci). Čeudi je več religioznih osnovnošolcev, kot je religioznih srednješolcev, pa vseeno več srednješolcev meni, da je pouka o religiji premalo. V srednješolskih letih verjetno bolj stopajo v ospredje

vprašanja o človeku, o njegovem izvoru in smislu, o smrti, dalje etična vprašanja. Verjetno je, da mladi v tem obdobju iščejo odgovore na vprašanja, kjer jih je le možno dobiti, oziroma jih primerjajo s svojimi že izdelanimi odgovori.

Opisne odgovore bomo navedli v večjem številu zaradi vsebine, ki jo prinašajo, zaradi neposrednosti želja in predlogov.

Osnovnošolci

- Želim, da bi pri pouku učitelj vsaj malo govoril o cerkvi.
- Učitelji premalo govorijo o veri in cerkvi.
- Učitelji ne govorijo nič o veri.
- Pri nas obravnavamo te zadeve pri pouku „Temelji socialistične morale“. Tu spoznamo vso resnico in lahko rečem, da zelo objektivno.
- Želim, da bi se še naprej tako pogovarjali o religiji kot doslej.
- Po mojem mnenju je dobro. Rad bi videl, da bi povedali več o zgodovini cerkve.
- Čeprav nisem verna, bi rada kaj več izvedela o današnji veri.
- Hodim v cerkev, pa sem v dvomih. Predlagam, da v šoli povedo učitelji svoja mnenja, ne pa tako, da zavravajo tiste, ki hodijo v cerkev.
- Niso povedali svojega osebnega mnenja. Učimo se samo o zgodovini in o odnosih med cerkvijo in državo.
- Mislim, da bi lahko tudi učitelji spregovorili o tem, ali so oni verni ali neverniki.
- Učitelji naj bi govorili o cerkvi, vendar ne profinjeno.
- Učitelji bi morali v šoli govoriti več in bolj prepričljivo o veri.
- Učitelji ne bi smeli vsiljevati pogovora o veri. Učenec bi moral sam odločiti o resnici vere.
- (Učitelji) nam večkrat nagajajo, da ne moremo k verouku.

— Želim, da se učitelji ne bi norčevali iz vere in ne z zaničevanjem gledali na tiste, ki hodijo v cerkev.

— Učitelji govorijo premalo o veri, kar pa govorijo, se pa vse lažejo.

— Kadar nanese pogovor na vero, se učitelj norčuje iz vernikov, duhovnikov in cerkve. Zastavi nam bedasta vprašanja.

— Želel bi, da bi pri pouku omenjali samo zadeve, kar se tiče šole in ne cerkve, kajti te posle opravlja cerkev sama.

— Želel bi, da učitelji tudi v prihodnje govorijo o veri, ki po mojem mnenju je splošno izobrazbo.

— Učitelji naj bi razložili vsaj toliko, kolikor je človeku potrebno v vsakdanjem življenju vedeti o religiji.

— Učitelji ne bi smeli tako zatirati in skrivati vere pred učenci.

— Učitelji jemljejo to reč površno, ker menijo, da je škoda besed.

— Res nekoliko govorijo o veri nekada. Toda to je premalo. Nekateri jo zaničujejo in o njej nočejo nič slišati. Hotel bi, da se združita cerkev in šola.

— Naj govorijo o veri kot o stvari, o kateri se lahko vsak sam odloči in ne zganja enostranske propagande.

— Govorijo samo o določenih stvareh. V globino pa ne sežejo. To se jim zdi odvratno.

— Potrebno bi bilo učence natančneje seznaniti s stališčem krščanske vere, ki ga danes zavzema.

— Mislim, da pri pouku ni treba govoriti o religijah, saj kogar to zanima, hodi kverouku in v cerkev.

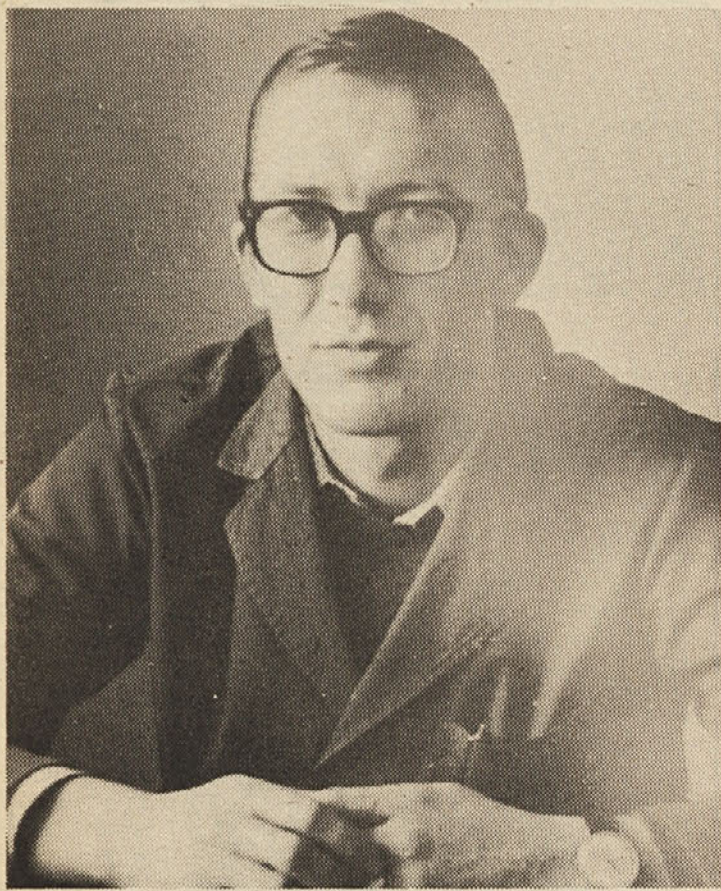
— V šoli o religiji ne govorijo, saj za to je cerkev. Naj ne zapostavljajo tistih, ki ne hodijo v cerkev.

Navedli smo le del njihovih mnenj. Druga, ki jih nismo navedli, ponavljajo gornje opisne odgovore, predvsem pa izražajo željo in zahtevo po večjem in globljem obravnavanju religije pri pouku.

Mnenja, ki smo jih navedli, izražajo vsa mogoča mnenja, vse možne odtiske in predloge za pouk o religiji, mnenja, ki so, vsaj nekatera, vredna premisleka. Prav tako se v njih odkrivajo sredine, socialnega okolja — učitelj-ateist, dober pedagog je načelno prav tako lahko v bolj zaostalem kulturnem okolju, je pa tudi nasprotno) vestno, pošteno in angažirano poučevanje o problemih religije, kar tudi nakazujejo nekateri opisni odgovori.

Ob branju teh opisnih odgovorov moramo imeti pred očmi, da imamo pri vsaki anketi vendarle opraviti z mnenji anketiranih, da torej ni vsaka beseda čisto zlato.

čim bolje se bomo poznali

Ciril Vertot, ravnatelj osnovne šole Janko Premrl-Vojko v Črnem vrhu nad Idrijo — Foto: T. Urbas

Temeljna izobraževalna skupnost Idrija Šole, telovadnice, učitelji

Že pred dvema letoma so se idrijski občani odločili za samoprispevek za gradnjo osnovnih šol in vzgojno-varstvenih zavodov. Takrat je bil tudi izdelan načrt oziroma vrstni red gradenj, ki je predvideval, da bo gradnja nove osnovne šole v Idriji zadnja na vrsti.

Osnovno šolo v Idriji obiskuje več kot 900 otrok. Stoletni zidovi in streha dajejo v tem „čebelnjaku“ vsakemu učencu le po en kvadratni meter prostora, učiteljem v zbornici pa še tega ne. Telovadnica je komaj dovolj velika za učence nižjih razredov. Višji razredi gostujejo v športnem rekreacijskem centru, ki je precej oddaljen od šole.

Na podružničnih šolah na območju idrijske temeljne izobraževalne skupnosti imajo že več let kadrovske težave. Za te šole sploh ne morejo dobiti učiteljev. Letos je sicer nekoliko bolje, že sedaj pa jih skrbi, kje bodo dobili učitelje za novo šolsko leto.

Osnovna šola „Janko Premrl-Vojko“ v Črnem vrhu nad Idrijo je nova, učenci in učitelji pa so se preselili vanjo novembra leta 1971. Prej je bil pouk v nekdanji italijanski kasarni.

„Našo šolo,“ pravi ravnatelj osnovne šole v Črnem vrhu nad Idrijo Ciril Vertot, „obiskujejo učenci s Črnega vrha, iz Lom, Pregriz, Zadloga, Kanjega dola, Javornika, Vodice, Idrijskega loga, Strmca, Idrijske Bele in Mrzlega loga. Z učenci podružnične šole v Kanjem dolu, v kateri je od prvega do četrtega razreda 18 učencev, jih je skupaj 191.“

— Katerih težav imate največ?

„Eden izmed številnih problemov je oddaljenost otrok od šole. Za učence iz Javornika, Idrijske Bele, Vodice in Strmca bi bila večurna hoja v eno smer velika obremenitev, posebno pozimi, ko zapade v teh krajih veliko snega. Učencem iz oddaljenih vasi preskrbimo stanova-

nje in oskrbo pri družinah v bližini šole, temeljna izobraževalna skupnost v Idriji pa prispeva v te namene tudi nekaj denarja. Temeljna izobraževalna skupnost daje denar za urejen prevoz za 52 vozačev iz Zadloga. 36 učencev, ki so oddaljeni več kot štiri kilometre, in jim ne moremo zagotoviti rednega prevoza v šolo, dobi v šoli brezplačen topli obrok hrane.“

— Ali je bila šola v Črnem vrhu zgrajena s samoprispevom občanov?

„Da! Lani smo ta samoprispevek podaljšali še za pet let. Potrebe so velike, želja je tudi precej, denarja pa malo. Naša šola v Črnem vrhu nima telovadnice. Dvorana združnega doma, kjer otroci telovadijo, je majhna, neprimerna in še mrzla povrh. Potrebujemo telovadnico pri šoli, tudi želimo si jo. Vemo pa, da je ne bomo dobili toliko časa, dokler ne bo zgrajena nova šola v Idriji.“

— Koliko oddelkov male šole ste letos odprli?

„V Črnem vrhu sta začela delati dva oddelka, na podružnični šoli v Kanjem dolu pa en oddelk; v vsakem oddelku je nekaj več kot 30 otrok. Lani smo imeli sto ur male šole, letos je bo prav toliko. Zavedamo se, da je prvi stik predšolskih otrok s šolo in organiziranim delom v njej zelo pomemben dejavnik pri nadaljnjem delu v šoli. Prav zato se trudimo, da damo v teh sto urah male šole otroku, ki se pripravlja na redno šolanje, kar največ!“

TONE URBAS

Temeljna izobraževalna skupnost Novo mesto

„Če trgovcu zmanjka blaga, zapre trgovino...“

„Če trgovcu zmanjka blaga, zapre trgovino! Toda kaj naj storimo mi, saj nam že nekaj mesecev zapored zmanjkuje denarja za redno financiranje,“ so se spraševali na nedavni izredni seji skupščine temeljne izobraževalne skupnosti v Novem mestu, ko so v drugi točki dnevnega reda obravnavali izredno kritično finančno stanje sklada novomeške temeljne izobraževalne skupnosti.

ANEKS TAKO, V PRAKSI DRUGAČE

Težave z denarjem na območju temeljne izobraževalne skupnosti Novo mesto so nastale ob izvajanju sprejetega aneksa k lanskemu družbenemu dogovoru. Aneks govori o višini dohodkov, ki jih lahko samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti pridobijo iz izvirnega priliva in na osnovi samoupravnih sporazumov za kritje dogovorjenega obsega dejavnosti v lanskem letu na področju splošne in skupne porabe.

Natančno tako kot določajo določila sprejetega aneksa k družbenemu dogovoru, in seveda ob upoštevanju vseh priporočil s številnih posvetovanj, so tudi na območju novomeške temeljne izobraževalne skupnosti začeli izvajati določila na novo uveljavljenih sporazumov o merilih za delitev dohodka in osebnega dohodka v vzgojno-izobraževalnih zavodih v drugi polovici lanskega leta.

Iz aneksa k družbenemu dogovoru in iz sklepov s številnih posvetovanj je razvidno, naj bi zavodi za izobraževanje pridobili potreben denar iz sklada temeljne izobraževalne skupnosti ali pa iz proračuna občinske skupščine. Če pa odgovorni iz teh virov le ne bi mogli zbrati dovolj denarja, naj bi pri saniranju osebnih dohodkov pomagala republika. Kljub prizadevanju članov izvršnega odbora in skupščine temeljne izobraževalne skupnosti, številnim prikazom in dokazom pa se temeljni izobraževalni skupnosti Novo mesto ni posrečilo dobiti niti dinarja pomoči, ki jim sicer pripada po določilih sprejetega aneksa k družbenemu dogovoru in obljubah najvišjih predstavnikov IS SR Slovenije. Sedanji finančni položaj temeljne izobraževalne skupnosti Novo mesto zahteva takojšnje učinkovite ukrepe, ne pa obljube, s katerimi se samo podaljšuje, hkrati pa zaostrojuje sedanje, nadvse zaskrbljujoče finančno stanje.

VSE ZA SANACIJO OSEBNIH DOHODKOV

Predsednik izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti v Novem mestu prof. Veljko Troha je na izredni seji skupščine temeljne izobraževalne skupnosti, kjer so sprejeli številne konkretne sklepe, še posebej poudaril:

„Temeljna izobraževalna skupnost Novo mesto ni imela viškov, ki jih opredeljuje družbeni dogovor. Proračun temeljne izobraževalne skupnosti je bil presežen že zaradi določanja stopenj virov dohodkov, po katerih se je stekal denar v sklad temeljne izobraževalne skupnosti Novo mesto. Proračun temeljne izobraževalne skupnosti je bil sprejet na temelju zamrznitve cen in osebnih dohodkov in na ravni iz leta 1972.

Res pa je, da je temeljna izobraževalna skupnost pod vplivom širših družbenih interesov širila dejavnost na področju osnovnega šolstva in predšolske vzgoje; za vse to pa očitno ni bilo dovolj denarja. Kljub temu je v dogovoru z vodstvi šol (predvsem zato, da ne bi poslabšali že tako slabe kadrovske zasedbe) poskrbela, da so posamezne šole, ki so imele ves denar na žiro računih za druge namene (med drugim tudi za učila, prevoze, materialne izdatke itd.), namenile denar za sanacijo osebnih dohodkov. Šolam, ki tega denarja niso imele, je temeljna izobraževalna skupnost nakazovala denar za osebne dohodke zaposlenih iz svoje obvezne rezerve, ki pa je seveda kmalu splahnela.“

DO SEDAJ NITI ODGOVORA

Ker ni bilo možnosti, da bi temeljna izobraževalna skupnost uresničila določila aneksa k družbenemu dogovoru, se je v skladu z določili obrnila na druge podpisnice družbenega dogovora. Tako je temeljna izobraževalna skupnost v Novem mestu obširno seznanila z nastalim problemom skupščino občine Novo mesto, izobraževalno skupnost SR Slovenije in izvršni svet skupščine SR Slovenije. Podpredsednico IS dr. Aleksandro Kornhauserjevo je o vsem natančno obvestila posebna delegacija občinske skupščine in temeljne izobraževalne skupnosti. Vsa ta prizadevanja pa niso rodila zaželenega uspeha. Še več! Na kopicu dopisov, vlog, obrazložitev in prošenj ni dobil izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti Novo mesto vse do danes, 6. marca 1974. leta (op. pisca), niti odgovora. Odgovorila je le novomeška občinska skupščina, ki je obvestila člane izvršnega odbora, da sicer razume nastali položaj, vendar pa nima denarja, da bi ga lahko pomagala urediti.

ŠE ENKRAT BREZ ODGOVORA. KDO IN ZAKAJ MOLČI?

Ob koncu lanskega leta je temeljna izobraževalna skupnost Novo mesto potrebovala za sanacijo osebnih dohodkov že 4.718.649 din. „Rešilna bilka“ za nastale denarne težave naj bi bil zakon o financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti in skupnosti zdravstvenega zavarovanja od davka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za leto 1973, ki ga je prav takrat sprejela skupščina SR Slovenije. Iz tega vira bi namreč lahko dobila novomeška temeljna izobraževalna skupnost okoli 3.000.000 dinarjev. Služba družbenega knjigovodstva v Novem mestu pa je obvestila temeljno izobraževalno skupnost, da omenjeni na novo sprejeti zakon ni v skladu z zveznimi predpisi in ga zato ni mogoče uveljavljati.

Tako se je temeljna izobraževalna skupnost v Novem mestu znašla letošnjega januarja še v večji denarni stiski, saj ni imela niti toliko denarja, da bi lahko izplačala osebne dohodke zaposlenim v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti je o tem ponovno obvestil IS, in sicer osebno podpredsednico dr. Aleksandro Kornhauserjevo, ter prosil za hitro in učinkovito

posredovanje v nastali situaciji. Vse do 6. marca 1974, in morda še do danes, niso dobili odgovora.

ŠE TRETJIČ BREZ ODGOVORA! KAJ SEDAJ?

Kje torej dobiti denar za izplačilo osebnih dohodkov? Člani izvršnega odbora so poiskali še zadnjo možnost. Iz sklada za neposredno otroško varstvo so si sposodili 800.000 din, ki pa jih seveda ne morejo vrniti. Tajnik temeljne izobraževalne skupnosti je še potem, ko tudi na sestankih republiške izobraževalne skupnosti ni dosegel ničesar, obvestil in prosil dr. Aleksandro Kornhauserjevo za pomoč in posredovanje. Tudi na to pismo in prošnjo še niso prejeli odgovora, še manj pa učinkovito pomoč, ki jo terjata nastali položaj.

Kaj torej sedaj? Temeljna izobraževalna skupnost v Novem mestu še sedaj ni mogla nakazati vsem šolam na svojem območju denarja za osebne dohodke za mesec februar, kaj šele, da bi poravnala terjatve nekaterim šolam ob zaključnih računih!

ŠE DRUGA PLAT MEDALJE

Vsakoletna poročila zavoda za šolstvo kažejo porazno podobo kadrovske zasedbe na šolah na območju novomeške temeljne izobraževalne skupnosti. Veliko učiteljev zapusti svoje delovno mesto, morda največji v Sloveniji je tod tudi osip učencev! Šole so slabo opremljene z učili. Nastali položaj je vse to še poslabšal. Z razpisi delovnih mest ni mogoče veliko računati, posebno še spričo nastalega položaja, o katerem, tako so sklenili na izredni seji skupščine temeljne izobraževalne skupnosti v Novem mestu, je treba obvestiti širšo javnost. Med številnimi, vendar pomembnimi sklepi so sprejeli tudi predlog, da je treba o nastalem položaju takoj pisмено obvestiti vse predsednike družbeno-političnih organizacij. Občinska skupščina v Novem mestu naj bi spodbudila k sestanku s predstavniki izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, republiške izobraževalne skupnosti in temeljne izobraževalne skupnosti Novo mesto.

Na seji poslušal in zapisal: TONE URBAS

„Če bi imeli pri naši novi šoli še telovadnico,“ pravijo učenci Črnem vrhu, „si zares ne bi želeli še kaj več. Telovadnica v zadrnem domu je majhna in neprimerna, poleg tega pa ravno toliko oddaljena od šole, da smo na poti do tja ali pa nazaj, v dežju snegu, lahko zelo, zelo mokri — Foto: T. Urbas

Medvode:

Premalo prostora

Vzgojno-varstveni zavod v Medvodah je „drugi dom“ kar 115 predšolskim otrokom. 65 jih še vedno čaka na sprejem. Čeprav so začeli v Medvodah letos hitreje reševati prostorsko stisko v vzgojno-varstvenih zavodih, bodo letošnje jeseni sprejeli v vzgojno-varstvene zavode le še 40 predšolskih otrok. Za vse, ki so potrebni varstva, pa bo dovolj prostora šele v novem vzgojno-varstvenem zavodu. Ta naj bi bil po sedanjih predvidevanjih zgrajen leta 1976.

Škofljica pri Ljubljani: Tretja izmena?

Pred približno 25 leti je bila v Škofljici zgrajena nova osnovna šola; to je bila vaška štirirazrednica, ki jo je kasneje več let obiskovalo le okoli sto učencev. Zdaj obiskuje dvanajst oddelkov škofljiške šole okoli 300 učencev, že letošnjo jesen pa bo učencev še za dva oddelka več.

Zaradi prostorske stiske je v škofljiški šoli že sedaj težko zadostiti vsem zahtevam učnega načrta, saj kletni prostori še zdaleč niso podobni sodobnim učilnicam. Tudi telovadnica nimajo. Učenci, nekateri med njimi prepešačijo tudi dobro uro od doma do šole, nimajo svojega kotička, kjer bi vsaj malo pred začetkom pouka počivali in si posušili mokro obleko in obutev. Razen vseh teh nevedčnosti jim grozi letošnja jesen še tretja izmena pouka. Odločeno je, da bodo začeli graditi novo osnovno šolo v Škofljici šele po letu 1976. Kako bo do takrat?

Črnuče:

Kdaj nova šola?

Osnovna šola v Črnučah je že nekaj let preveč zasedena. Sedaj imajo pouk že v treh izmenah, nekateri učenci pa se morajo voziti v druge ljubljanske šole. Za gradnjo črnuške osnovne šole bo morala zagotoviti denar občinska skupščina Ljubljane Bežigrad iz svojega proračuna. V Črnučah se sprašujejo, kdaj se bo nabralo toliko denarja, da bodo lahko zgradili novo šolo. Nova osnovna šola v Črnučah namreč ni v načrtu tistih poslopij, ki bodo zgrajena iz samoprispevkov občanov.

tem bolje bomo delali

Vsakemu svoje: naloge in odgovornosti

Nadaljnji razvoj samoupravnega socializma pri nas bo v naslednjem obdobju največ odvisen od znanstveno-tehničnega in kulturnega napredka, ki temelji na znanju; zato podpiramo prizadevanja vseh, ki se bojujejo za to, da bi te vrednote postale last vsih članov naše družbene skupnosti. Te misli so povedali člani izvršnih odborov za vzgojo in izobraževanje ter znanost in visoko šolstvo Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, ko so na nedavni skupni seji obravnavali gradivo za X. kongres ZKJ o dejnih osnovah samoupravne socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja. Na tej seji so člani odbora in gostje iz sindikalne organizacije univerze ter univerzitetnega komiteja ZKS kritično ocenili stanje na področju vzgoje in izobraževanja ter znanosti in se seznanili s temeljnimi smernicami za razvoj vzgoje, izobraževanja in znanosti, ki jih nakazuje dokument za X. kongres ZKJ.

Tudi Sindikat delavcev družbenih dejavnosti podpira ta dokument. Zaveda se, da bo

uspeh pri urejanju razmer na tem področju največ odvisen od tega, kako zavzeto bodo pri tem sodelovali delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in združenja na področju vzgoje in izobraževanja, interesne skupnosti, starši, občani v krajevnih skupnostih in drugih družbenopolitičnih skupnostih, v strokovnih pedagoških službah in prosvetnih organih. Posebno odgovorni so sindikati, Socialistična zveza, Zveza mladine in drugi.

Izvršna odbora menita, naj na podlagi tega gradiva nastane akcijska resolucija, iz katere bodo razvidne naloge posameznih organizacij in organov. Obsežne naloge bo treba začeti reševati takoj, toda delati bo treba postopno glede na zmogljivosti, smotno in organizirano. Tako temeljito urejanje odnosov na področju vzgoje in izobraževanja ne more biti zgolj akcija, temveč naša skupna in stalna naloga, katere osnovni smoter je povezovati vse dele združenega dela na vzgojno-izobraževalnem področju. Iz tega osnovnega izhodišča bo moč uresničevati socialno in

ekonomsko funkcijo vzgoje in izobraževanja ter razvijati tudi to področje skladno s potrebami združenega dela, z razvojem družbenih odnosov, kulturnimi in drugimi potrebami članov naše samoupravne socialistične skupnosti. To je tudi nadaljnji pogoj za izenačevanje položaja delavcev na področju vzgoje in izobraževanja z delavci na drugih področjih združenega dela.

V gradivu naj bodo čim bolj določeno navedene vse naloge in ukrepi za odpravljanje socialnih razlik, ki nastajajo kot posledica neprimernega sistema vzgoje in izobraževanja, slabih ekonomskih rešitev, pomanjkljive kadrovske politike, neustrezne mreže šol, vsebine itd. Tudi učitelji se bodo morali bolj kot doslej zavedati odgovornosti svojega dela; kakovost je treba povečati z doslednejšim upoštevanjem didaktičnih načel, z uvajanjem novih učnih metod, tehnik in oblik. Seveda pa je ob tem potrebno opredeliti tudi soodgovornost slušateljev na visokih in višjih šolah za svoj uspeh. Pri iskanju rešitev za čim večjo kakovost dela ne bi smeli

prezreti tudi vloge strokovno-svetovalne službe, zavoda za šolstvo ter drugih organov, ki bodo v prihodnje morali dati več strokovne pomoči ter uspešneje strokovno izpopolnjevati učitelje.

Razpravljalci menijo, da je ustrežnejša materialna osnova temeljni pogoj za preobrazbo vzgoje in izobraževanja ter znanosti, zato moramo zagotoviti stabilnejše in bogatejše vire za uresničitev programov dela šol ter znanstveno-raziskovalnih ustanov. Učitelji, da bo to mogoče urejati na temelju družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja po načelu vzajemnosti. Še posebno se zavzemajo za ustrežnejši sistem ter politiko na področju vzgoje in izobraževanja. Le tako bo mogoče uresničiti pravice, zapisane v ustavi, in načelo iz programa ZKJ, da je treba slehememu članu naše družbene skupnosti dati enake možnosti; da se bo lahko odločil in usposabljal za življenje glede na svoje sposobnosti, v skladu z družbenimi interesi ter interesi združenega dela.

S. PEVEC

Udeleženci seminarja iz matematike

Razmišljanje o učiteljski izobrazbi

V zakonu o osnovni šoli iz leta 1969 piše v 61. členu tole: „Učitelj na osnovni šoli je lahko, kdor je končal učiteljske ali skupino za razredni pouk na pedagoški akademiji, učitelj za predmetni pouk pa, kdor je končal višjo pedagoško šolo, pedagoško akademijo, višjo gospodinjstvo šolo, ustrezno fakulteto, visoko šolo oziroma umetniško akademijo.“

Ni dvoma, da je od osnutka pa do sprejetja zakona dolga pot. Ko je zakon natisnjen v Uradnem listu, ga morajo tisti, katerim je namenjen, spoštovati. Zakon je zakon.

Pa pogledjmo, kako je v resnici z izvajanjem zakona o osnovni šoli pri našem vsakodnevem delu. Ker iz naših kadrovskih šol ni dovolj diplomantov, mašimo hude vrzeli tako, da zakona preprosto ne upoštevamo. Zato improviziramo. V šolah zaposlujemo študente raznih šol – take, ki imajo zelo malo ali celo nič pedagoškega znanja. Dostikrat so to „falirani študentje“, ki niso izpolnili pogojev za redni študij. Ti se na šolah preleve iz izredne študente in tovariše učitelje. Vprašujem se, kako bo zmogel tak človek izredni študij in zanj še povsem novo delo v razredu, če se kot redni študent ni napravil ničesar. Pojdimo še korak naprej. Od tega siromaka zahtevamo, da vzorno uči in vzgaja naše otroke. Razumljivo je, da se mu to ne posreči. In na koga pade senca? Odgovor je na dlani: Na našo ljubo šolo. Rad verjamem staršem, da zaradi takega učitelja negotujejo. Saj jim vendar ne more biti vseeno, kdo uči njihove otroke in koliko jih nauči. Že samo to, da na naših šolah smejo počevati ljudje z neustrezno izobrazbo, je zelo napak. Take in podobne improvizacije smo si upravičeno lahko privoščili le v prvih povojnih letih, ko iz objektivnih razlogov ni bilo dovolj učiteljev. Ni pa mogoče razumeti, da počenjamo tako tudi danes. Če bi bili vsa leta vodili pametno in dosledno kadrovske politiko, bi bilo danes učiteljev na vseh stopnjah dovolj.

V drugih strokah pri izvajanju personalne politike natančno upoštevajo zakone. Kakršnakoli popustljivost jim sploh ne pride na misel. Stavim, da v naših prevoznih podjetjih ni avtobusnega šoferja, ki

bi ne imel opravljenega izpita „D“ kategorije.

Če študentu medicine manjka en sam, še tako majhen izpit, ne bo nikoli zdravnik... Otroke pa lahko učiš, že če imaš maturo in si morda malce zaril nos v pedagoško znanje. Prav s tako improvizacijo smo v očeh javnosti učiteljski poklic razvednotili – ga spremenili v obrt, ki jo kot vse kaže – lahko opravlja kdorkoli... Ali se sploh zavedamo, da v mnogih, od središč oddaljenih šolah, od osvoboditve pa do danes še niso poučevali učitelji z ustrežno strokovno izobrazbo! Tudi v oddaljenih krajih so naši slovenski otroci, tako kot v središčih.

Prav je, da smo pred leti ukinili učiteljske in napoliti maturante gimnazij na dveletno pedagoško akademijo – to dejanje ni bilo storjeno pregodaj, prej bi rekel prepozno. Tisti, ki še danes tarnajo za ukinjenim učiteljskem in trde, da je v tem razlog za pomanjkanje učiteljev, so v bridki zmoti. Zavedajmo se, da bo učitelj z višjo izobrazbo več znal in bo zato tudi bolj spoštovan. Njegov ugled na družbeni lestevici se bo prav gotovo povečal. V neposredni zvezi s tem pa je seveda materialna plat in družbeno vrednotenje učiteljskega poklica. Zgrešena prosvetna politika v prejšnjih letih je povzročila, da se je dober del mladine odvrnil od učiteljskega poklica in se preusmeril drugam. Gospodarstvo je svoje ljudi lepo nagrajevalo, v prosveti pa smo stopicali kar na mestu in godrnjali. Opozarjali smo vse mogoče forume, pa ni bilo zato nič bolje. Mladina, ki dokonča pedagoško gimnazijo ali gimnazijo, je stara 18 do 19 let, trezno razmišlja, zato ne drvi kar tako na pedagoško akademijo. Podatki o vpisu na celjskem oddelku pedagoške akademije, skupine za razredni pouk, so zgovorni: jeseni 1. 1971 se je vpisalo 22 študentov, leta 1972 samo 17 študentov, v letu 1973 pa je bil vpis bolj zadovoljiv, saj se je vpisalo 35 študentov.

ERNEST REČNIK

VSAK DAN SKOZI VSE LETO
ADRIA
Caravan
VAM NUDI POCENI DOPUST

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE RAVNA NA KOROŠKEM

razpisuje

v skladu s 23. in 33. členom temeljnega zakona o delovnih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 12-127/70) in 1. členom zakona o spremembah zakona o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list SRS, št. 20-114/70) delovno mesto

RAVNATELJA

ZAVODA ZA DELOVNO USPOSABLJANJE MLADINE ČRNA NA KOROŠKEM

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje strokovnega delavca za usposabljanje – defektolog z visoko izobrazbo, ki ima najmanj 5 let delovnih izkušenj z duševno prizadeto mladino ter osebne in moralno-politične lastnosti.

Za kandidata, ki bo sprejet, je na voljo družinsko stanovanje.

Nastop dela po dogovoru.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

Miloščina za honorarno delo

Lani se je veliko pisalo o finančnem položaju šolstva, o dohodkih v prosveti, o tem, koliko učiteljev primanjkuje in o množičnem odhajanju iz tega poklica. Sedaj je tamanje nekoliko potihnilo; to pa še ne pomeni, da je vse lepo in prav. Cene nezadržno naraščajo, tudi dohodki v gospodarstvu so se zvišali. Razmere v prosveti pa so še vedno dokaj žalostne. Po šolah se o tem razpravlja, učitelji se zavedajo, da so zapostavljeni, zato zahtevajo izboljšanje osebnih dohodkov. Po zbornicah odmevajo žolčne debate, učitelji pričakujejo, da bodo končno le dočkali dan, ko bodo za svoje delo pravično nagrajeni. Mislim, da ni treba posebej opozarjati na to, s kakšnim občutkom gre v razred učitelji, ko razmišlja o tem, da ga družba vsako leto znova prikraja za nekaj, kar bi mu po vseh demokratičnih načelih pripadalo. Saj vendar na vsakem koraku poudarjamo, da smo demokratična družba. V tem duhu moramo vzgajati tudi mladino!

In sedaj naj preidem k zadevi, na katero želim opozoriti.

Prepričana sem, da dobi učitelj za honorarno delo le skromno miloščino. Za opravljeno honorarno uro dobi največ 20 din, če ima srednjo izobrazbo, in 22, če ima višjo.

Pri tem se sploh ne upošteva njegov čas za pripravo! Razumljivo je, da se za honorarne ure nihče ne poteguje. Žal pa je velikih takih šol, kjer so učitelji primorani prevzeti honorarne ure (zaradi poročniških dopustov, bolezni, študijskih dopustov, strokovnih izpitov...)

Dogaja se celo, da morajo razredni učitelji po sili razmer poučevati honorarno tudi na predmetni stopnji. Mislim, da je odevč poudarjati, kaj tako delo od učitelja zahteva. Zato ponovno resno opozarjam, da je skrajni čas, da se tudi honorarno delo pravilno ovrednoti, da se upošteva tudi čas, ki je potreben za pripravo. Če velja za delovne organizacije drugih dejavnosti, da se nadurno delo plačuje 150%, zakaj je tokrat spet učitelj „nečastna“ izjema?

Naj navedem en sam dovolj zgovern primer: Učiteljica prvega razreda je šla na porod-

niški dopust. Ker na šoli ni mamo paralelk, jo mora nadomeščati učiteljica, ki ne uči prvega razreda. Tako mora poleg svojega rednega pouka še honorarno poučevati v prvem razredu in je pravzaprav dvojno zaposlena. Za svoje redno delo dobiva skromno plačo – približno 2470 din, za honorarno delo, ki po obsegu ni nič manjše, pa dobi okrog 1440 din.

Mar ni to miloščina, ob kateri človek resnično lahko podvomi v pravičnost pri nagrajevanju. Toda tako je in tudi to so zadeve, ki jim je treba čimprej napraviti konec. Moti nas tudi to, da v nekaterih občinah honorarne ure bolje plačujejo. Ali nismo že nešteto krat zatrjevali, da med občinami ne bi smelo biti bistvenih razlik, da je šolstvo vsem enako potrebno in da izobrazba ni nepotrebno zlo, ki bremeni občinski proračun.

Lepo je in prav, da smo sprejeli novo ustavo. Tudi prosvetni

delavci smo ponosni nanjo. Upamo, da ne bo ostalo le pri lepih besedah kot že velikokrat doslej. Samo lepo napisana načela še ne zagotavljajo pravičnih odnosov. In končno še stara resnica: od lepih besed se ne da živeti. Zato naj se to, kar je zapisano, tudi uresniči. Za besedičenje ni več časa. Učitelj naj se posveti učnovzgojnemu delu, družba pa ga mora nagraditi tako, da bo lahko opravljal naloge, ki mu jih nalaga.

Zdi se mi tudi, da učitelj, ki izrazi svoje nezadovoljstvo, marsikomu ni najbolj povšeči. Smo bili pač, žal, vajeni potpeti in se tolažiti z upanjem na boljše čase. Izkazalo pa se je, da to nikamor ne vodi. Morda se bo zdelo komu to moje pisanje ostro, vendar poudarjam, da je dobronamerno in da je pravzaprav le odsev želja, da bi tudi prosvetni delavci končno lahko z optimizmom opravljali svoje delo.

JANJA MUGERLE

Kolikor je mogoče

Dijaški dom je pomemben oblikovalec mlade osebnosti, nadomestilo pravega doma. Vzgojitelji, zaposleni v njem, morajo nadomeščati starše in ustvariti ozračje, kakršno naj bi vladalo v najbolj urejeni družini. Uresničiti vse to je posebna „umetnost“, za katero je potrebno strokovno znanje.

Kaj vse mora vedeti vzgojitelj, kakšne sposobnosti mora imeti? Vse to bi lahko na kratko povzeli v tehle stavkih: Poznati mora značilnosti mladega človeka, s katerim dela, posebno poteze njegove osebnosti. Pri svojem delu naj bo dosleden, vztrajen in odkrit.

Zahteve so tolikšne, da brez strokovne izobrazbe ne gre. Nerodno pa je, da večina vzgojiteljev take izobrazbe nima. Pomanjkljiva izobrazba je torej rakava rana naših vzgojnih prizadevanj.

Zavod za šolstvo SR Slovenije skuša to vrzel zapolniti s serijo izobraževalnih seminarjev, na katerih predvsem teoretično obravnavajo primere iz domače prakse, včasih pa je na vrsti še praktična demonstracija.

Na enem takih seminarjev so se prejšnji mesec zbrali v Kranju vzgojitelji iz vseh srednješolskih domov Slovenije. V tednu dni so obravnavali tele teme: Samoupravno organiziranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, Način obravnave mladega človeka,

Idejnost vzgoje v domovih, Mladinska samouprava in sodelovanje vzgojiteljev v domski skupnosti, Načrtovanje vzgojnega dela, Pedagoško vodenje vzgojne skupine, Metode oblikovanja mlade osebnosti, Oblike dela in vzgojne metode in Spolna vzgoja v domovih. Glede na teme je bil seminar zanimiv predvsem za mlajše vzgojitelje, premalo možnosti pa je bilo za neposredno sodelovanje seminaristov, posebno v razpravah.

Precej časa je bilo odmerjenega informacijam, ki so jih dajali predavatelji.

Prav zaradi tega je bila izvedena anketa o mnenjih seminaristov za izboljšanje metod dela na seminarjih. Predavanja so bila predvsem v dopoldanskem času, ob popoldnevih pa so seminaristi ogledali Drago, Begunje in Bled, tovarno avtomobilskih gum Sava Kranj, tovarno Iskra, muzeje, galerije in dramatizirano Svetinovo Ukano v domači izvedbi.

Vsak tak in podoben seminar prispeva k večji razgledanosti vzgojiteljev, vprašanje pa je, kolikor je mogoče teoretična izhodišča, podana na seminarju, prenesti v prakso.

Prizadevali si bomo izboljšati metode dela, toda spet toliko, kolikor bo mogoče. Tudi razmere, v katerih delamo, so vredne upoštevanja.

MATJAŽ KOS

Mesto matematike v ekonomiji

Društvo matematikov, fizikov in astronomov SR Slovenije je ob sodelovanju inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko, odseka za matematiko fakultete za naravoslovje in tehnologijo ter zavoda za šolstvo SRS priredilo v dneih od 4. do 6. februarja 1974 peti seminar iz matematike z naslovom „Mesto matematike v ekonomiji“.

Seminar je bil namenjen srednješolskim učiteljem, da bi jih seznanil s problematiko in vsebino uporabe matematičnih metod v ekonomiji, ker se precej absolventov srednjih šol odloča za študij na ekonomskih višjih in visokih šolah.

Na seminarju so predavali dr. Alojzij Vadnal o splošnih pogledih na uporabo matematike v ekonomiji in o linearnem programiranju, dr. Rajko Jamnik o matematični statistiki in o teoriji iger, dr. Viljem Rupnik o matematičnem modelu ekonomske integracije in kooperacije ter dr. France Križanič o dinamičnem programiranju.

V popoldanskem delu seminarja smo poslušali predavanja, ki so obravnavala vprašanja

pouka. Aleksander Čokan je predaval o svojih izkušnjah pri obravnavi kombinatorike v gimnaziji, France Avsec o pouku verjetnostnega računa v srednji šoli in njegovem mestu v praksi, Andrej Kmet pa o diferencialnih enačbah.

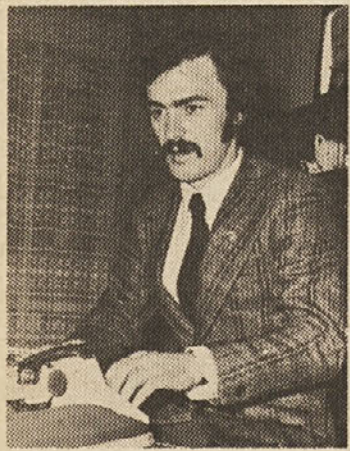
Slušatelji so prejeli izvleček iz predavanja, ki bodo izšla v Obzorniku za matematiko in fiziko in kot posebna brošura.

V torek in sredo so si slušatelji ogledali republiški računski center in elektronski računski center Ljubljanske banke.

Seminarja se je udeležilo nadsto srednješolskih učiteljev iz vseh vrst srednjih šol. Zanimivo je, da je bila udeležba ves čas seminarja skoraj stalna. To pomeni, da so predavatelji z zanimivostjo in načinom podajanja pritegnili poslušalce. Dokaz je bila majhna anketa, izvedena ob koncu seminarja. Zato je toliko bolj nerazumljivo, da nekateri ravnatelji (celo iz Ljubljane) niso dovolili svojim učiteljem, da se udeležijo seminarja.

D. M.

pod reflektorjem

PIŠE:
SILVO TERŠEK

Tovarna za srečo?

Naj mu predlagam, da bi stopila po bregu navzdol, do tiste ga koščka Bernardina med Portorožem in Piranom, ki se bo čez čas spremenil v turistični „raj“? Romantika ob vznožju SREDNJE POMORSKE ŠOLE. Dekletce sedi na asfaltu in z belo kredo riše velike kroge. „Ali je to morje,“ sprašuje precej mlajši prijatelj. „To so oblaki,“ pojasnjuje deklica v pikčasti obleki.

„Nariši ladjo,“ predlaga kuštroglavček in stopi med oblake. „Takšno ladjo, kakršne delajo fantje iz te šole. Veš, postal bom ladijski oficir; veliko bom zaslužil in se vozil po morjih sveta...“

Še vedno sva v pisarni. Deček z modro kapo in deklica v pikčasti obleki rišeta po pločniku. Odrasli fantje, dijaki srednje pomorske šole v Piranu, te kajo po rokometnem igrišču. V šolskem seznamu je 470 imen, ki so razdeljena v pomorske, elektrotehniške in strojnotehniške oddelke. To naj bi pomenilo, da v omenjeni ustanovi ne izobražujejo samo osebja za pomorstvo, pač pa tudi za gospodarstvo — industrijo. V pomorske oddelke se vpisujejo povzročeni mladi z obalnega območja,

Krasa, redkokateri pa je iz nranjosti Slovenije. V šolskem internatu je prostora samo za petdeset dijakov. Vsak mesec je treba odšteti za stanovanje in hrano 1050 din. Prav to je vzrok, da se tako malo delavske in kmečke mladine vpiše v srednjo pomorsko šolo. Hkrati velja spomniti na štipendije, ki so po mnenju dijakov prenizke, pa tudi premalo jih je.

Deček po pločniku, oblaki narisani s kredo, in ladje, ki drsijo na obzoru mimo Pirana. Pomorska služba je na moč zahtevna! Toda, brez dvoma je tudi precej „donosna“. Fantje, ki končajo osnovno šolo, opravijo zdravniški pregled za sluh in vid (za pomorski oddelek!), sanjarijo o nepozabnih doživljajih in potovanjih z ladjami okoli sveta, o izrednem zaslužku, o...

Osnovna plača KADETA in ASISTENTA	1.140 din.
z vsemi dodatki pa	3.290 din.
Osnovna plača TRETJEGA OFICIRJA	1.590 din.
z vsemi dodatki pa	4.540 din.
Osnovna plača DRUGEGA OFICIRJA	2.050 din.
z vsemi dodatki pa	6.150 din.
Osnovna plača PRVEGA OFICIRJA	2.730 din.
z vsemi dodatki pa	8.470 din.
Osnovni plači KAPETANA in UPRAVITELJA sta bili	3.190 din.
z vsemi dodatki pa	10.780 din.

Na nekoliko nevsakdanjo struno smo zabrenkali ob uvodni predstavitvi šolske ustanove. Celo deček z modro kapo na pločniku se je prenehal zani mati za bele kroge, ki naj bi bili oblaki, in za nepravilne pravokotnike, ki so postali — ladje. Če bo čez nekaj let stopil skozi vrata srednje pomorske šole, mu bodo brez dvoma najprej pojasnili, da traja šolanje štiri leta, da se je potrebno odločiti s srcem za pomorski poklic, tako kot naj bi se odločali za vse druge poklice.

„Fluktuacija v pomorstvu pa je zelo velika,“ pravi ravnatelj Franc Flis. „Po podatkih Splošne plovbe v Piranu je povprečna starost oficirskega in drugega osebja na naših trgovskih ladjah petindvajset let. Poprečna de-

Ravnatelj srednje pomorske šole v Piranu (bolj natančno — med Portorožem in Piranom!) je še vedno v pisarni. Prepustil me je razmišljanju, ogledovanju številnih športnih pokalov in drugih priznanj, s katerimi se lahko pohvalijo mladi „pomorščaki“. Sodelujejo v dvanajstih zunajšolskih dejavnostih. Osemdeset dijakov obiskuje marksistični krožek, ki je menda med največjimi v Sloveniji. O moderskem krožku pa je treba tako ali drugače zapisati same spodbudne besede. Zdi se, da je tod tovarna za srečo mladim!

In kaj meni o tem ravnatelj šole FRANC FLIS?

„Kljub vsemu imajo oficirji na tujih trgovskih ladjah trikrat večje osebne dohodke kot jih imajo naši oficirji. V letu 1973 so bili osebni dohodki na ladjah SPLOŠNE PLOVBE:

lovna doba oficirja na naših ladjah pa je le tri leta. Nihče ne dočaka upokojitve na ladji! Po nekaj letih vsak stremi samo za tem, da bi se kar najhitreje zaposlil nekje na kopnem (so seveda izjeme!). S prisluzenim denarjem se želijo izogniti velikim naporom, ki jih zahteva pomorski poklic: stalna odsotnost od doma, odpoved vsemu, kar omogoča življenje na kopnem...

Zelo težko dobimo kader za srednjo pomorsko šolo; predvsem za pomorske oddelke. Primorani smo vpisovati tudi učence s slabošimi učnimi uspehi, celo s popravnimi izpiti. Pri vpisu želi večina v strojniški in elektrotehniški oddelek. Po končanem vpisovanju v omenjeno oddelka se vpisujejo tudi

(domačini!) v ladijski strojni oddelku, ki še nekako omogoča poznejšo prekvalifikacijo oziroma prilagoditev na delo v gospodarstvu — industriji. Zelo težko pa je dobiti učence za navtični oddelek, ker se s tega delovnega mesta na ladji zelo težko prekvalificirajo za delo na kopnem. Rešitev bi bile štipendije!

Imamo precej primerov, da učenci iz ladijskih strojnih in navtičnih oddelkov prekinejo

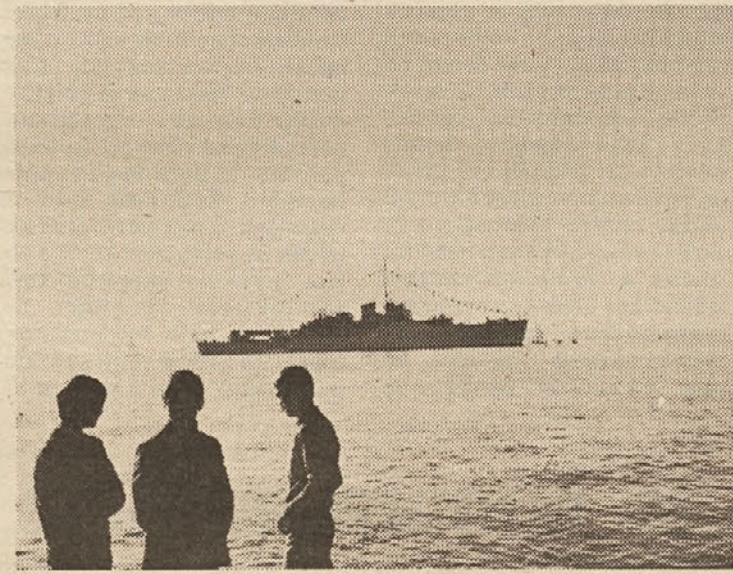

Foto S. Teršek

šolanje. Temu je lahko vzrok neuspeh v šoli ali pa odločitev, da po uspešno opravljenem tretjem letniku ostanejo na ladjah. Tam se zaposlijo kot pomožni delavci. Po uspešno opravljenem tretjem letniku gredo učenci na nekajmesečno potovanje z ladjami Splošne plovbe, kjer se dobro spoznajo s pomorskim praktičnim delom življenja. Večina med njimi pa se po letu ali dveh vrne v šolo in jo tudi dokonča...

Po opravljeni srednji pomorski šoli dobi absolvent naziv navtičnega ali ladijskega strojnega tehnika. Strojni tehnik je prvo leto na ladji ASISTENT, navtični tehnik pa KADET. Po letu dni plovbe je mogoče

opravljati poročniški izpit (strokovni izpit v prosveti!). Postane oficir trgovske mornarice. Po dveh letih plovbe se lahko vpiše na višjo pomorsko šolo (je v istem posloplju kot srednja pomorska šola!). Toda tudi sicer lahko bolj ali manj hitro napreduje v drugega in prvega oficirja. Višja pomorska šola pa mu omogoči, da postane KAPETAN ladje ali upravitelj stroja. Na piranski višji pomorski šoli je študij prvo leto dopisni, drugo leto redni. Absolventi

Seveda vam moram omeniti še težave z učitelji, pravzaprav težave s stanovanji za učitelje. Večina razpisov, ki jih objavim, je neuspešnih prav zaradi tega, ker ni potrebnih stanovanj. Skupščina občine rešuje osnovno šolstvo. Naši problemi ostajajo...“

Deček z modro kapo se še vedno zabava med oblaki na pločniku. Razmišlja o velikih ladjah, o plovbi po še večjih morjih in niti ne slutiti „težavice ki so za stenami le nekaj korakov oddaljene šole.“

srednje pomorske šole lahko torej med plovbo po svetovnih morjih tudi dopisno študirajo; seveda šele takrat, ko so opravili poročniški izpit. Vse šolske kvalifikacije so mednarodno priznane. To pa pomeni, da lahko odidejo naši pomorščaki tudi na tuje ladje.

„Takšnih primerov je zelo veliko. Približno dvanajst tisoč naših pomorščakov je na tujih ladjah. Na nekaterih je celotna oficirska posadka sestavljena iz naših nekdanjih dijakov. Velja pa poudariti, da kljub vsemu pomorščaki na tujih ladjah niso socialno zavarovani pod tako ugodnimi pogoji kakor pri nas.“

Delovne razmere na naši šoli niso najboljše. V učilnicah, kjer

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: DR. ANA KRANJC

Dopisno izobraževanje danes in jutri

Dopisna delavska univerza v Ljubljani, ki izobražuje samo odrasle, deluje že 15 let. V prihodnosti, ko se bo koncept permanentnega izobraževanja bolj dosledno izpopolnjeval, se bo ta krog dopisnega izobraževanja po obsegu lahko razširil tudi na najmlajše. Z njim bomo dopolnjevali redne oblike pouka ali pa poglobili samoizobraževanje ali samovzgojo.

Prve podobne ustanove za dopisno izobraževanje v Evropi so pričele delovati že zelo zgodaj. Na Švedskem segajo začetki dopisnega izobraževanja že v leto 1897 (v Malmoeju ustanova Hermods, ki obstaja še danes). Te šole so bile najprej namenjene odraslim, pozneje pa so se v njih izobraževali tudi otroci. V redko naseljenih krajih skandinavskih dežel so osnovne pa tudi srednje šole le s težavo dobivale učitelje. Zdaj ni bilo fizika, zdaj zgodovinarja itn. Vedno je kdo manjkal. Učenci so s pomočjo dopisne šole in učiteljev obdelali tudi snov teh predmetov. Dopisna šola je obdržala ustrezno raven in zahtevnost. Če pa je dopisno učenje povzročilo preglavice, posebno pri najmlajših otrocih, ker so bili pri učenju še premalo samostojni, je pomagal kdo iz učiteljskega zbora. Snovi tistega predmeta sicer ni poznal, lahko pa je svetoval učno tehniko in metodo in pomagal spodbujati otroke, da so vztrajali do konca programa.

Problemi nastajajo tudi v naših odročnih šolah, ki ne morejo dobiti profesorja ali predmetnega učitelja za tuj jezik ali matematiko. Kako bo izobražen otrok, ki ni imel učiteljev za osnovne predmete? Dokončal bo osemletko, ne da bi se naučil vsaj malo tujega jezika, pot v srednjo šolo pa mu bo skoraj zaprta. Šolanje bo lahko nadaljeval le na nekaterih šolah srednje ravni. Njegova nadaljnja pot izobraževanja bo zaprta ali pa zelo zožena. Ali ne bi bilo dobro, če bi tudi mi uporabili v redni šoli dopisne oblike dopolnjevanja pouka? Tako dopolnjevanje z dopisnim izobraževanjem ne bi smelo preseči določenega obsega. Pri otroku naj bi zajelo le manjši del izobraževanja, ki bi si ga sicer moral pridobiti po običajni poti.

Tudi sicer govorimo (glej osnutek republiške resolucije o vzgoji in izobraževanju, objavljeni v Prosvetnem delavcu, št. 1/1974), naj

bi šola pripravljala učence na samostojno nadaljnje izobraževanje. Toda, kako bo uresničevala to nalogo, če jim tudi v resnici ne bo omogočila samostojnega dela? Dopisno izobraževanje bi omogočilo, da bi učenci predelali celoten učni program — tudi če za en ali drug predmet ne bi imeli predavatelja. Pomagal bi tudi pri razvijanju sposobnosti za samoizobraževanje in samostojno učenje. To bi bila še nadaljnja funkcija kombiniranega učenja.

Večina izobraževalnih ustanov dopisnega tipa je prej ali slej spoznala, da je samo dopisna pot izobraževanja premalo. Vedno bolj očitno je bilo, da so potrebne tudi druge dopolnilne oblike učenja. Pridružila se je še sodobna izobraževalna tehnologija, programiran pouk, delo v majhnih skupinah, individualne konzultacije in drugo. Multimedijiski način učenja je postal načelo tudi pri dopisnem izobraževanju. Zgolj dopisnega izobraževanja, čeprav je namenjeno samo odraslim, skoraj ne najdemo več.

VSAKEMU DOPISNIKU MENTORJA

Na naši dopisni delavski univerzi so doslej najbolj poživili izobraževanje z občasnimi seminarji in raznimi oblikami vzdrževanja stikov z dopisniki. Navdušenje in začetni polet včasih usahnela, popustila pod težavami, s katerimi bi se moral spoprijeti kandidat pri učenju. Skrb profesorjev dopisne šole pa gre še naprej. Takega dopisnika poskušajo „ponovno oživiti“, kot pravi prof. Andoljšek, njihov dolgoletni pedagog in andragog. Potrudijo se, da bi ga ponovno pridobili za izobraževanje. Morda je že za dalj časa utihnil, učna pisma in gradivo pa mu še kar naprej pošiljajo.

Opazili so, da najlaže izdela tisti dopisnik, ki si je pridobil in se navezal na koga od predavateljev, na neke vrste mentorja, čeprav mu ta formalno ni bil nikoli določen. Tesneje se naveže na enega izmed predavateljev, pogosteje se zateče k njemu po nasvet. V dopisnih šolah bi se morali truditi, da bi imel vsak dopisnik svojega mentorja. Kandidat (dopisnik) se velikokrat ne zaveda, da bi moral sodelovati z nekom, ki je tudi vključen v izobraževalni proces. Lahko pa se zgodi, da to potrebo odkrije, spozna, da mu manjka neka podpora, morda samo moralna opora za učenje ali bolj izdatna pomoč pri izobraževanju. Ne ve pa, kako bi jo dosegel, kakšno pot bi ubral.

Učna pisma so brezosebna. Brezosebno je tudi podajanje snovi

na rednih krajših seminarjih, namenjenih vsem slušateljem. Učenci se potrudijo, da verbalno poda v krajsani obliki snov, ki jo zajemajo učni program in učbenik. Glavna skrb je, da je snov čimbolj reprezentativno predstavljena dopisnikom, da bi jo pri poznejšem učenju čim bolj zvesto upoštevali. Dopisnik potrebuje za svoje uspešno izobraževanje še kaj več, nekaj, kar bi mu to objektivno učno gradivo približalo. Že večkrat smo potrdili, da nekateri elementi živlega stika med učencem in učiteljem ne moremo zadoštevati ali ponoviti po neki brezosebni poti. Dober učitelj je nemojnost mestljiv. Pri dopisnem izobraževanju zveni dokaj neuresničljiva zahteva, naj bi zagotovili vsakemu dopisniku svojega mentorja (nekaj dopisnikov bi imelo skupnega mentorja). Še v redni šoli npr. na univerzi so s tem težave. Uspeh je le tedaj, če slušatelj sliši navežejo stike. Dopisniki nekega geografskega območja ali nase so se zbrali, se na enakovredni ravni pogovorili in drug drugemu pomagali razumeti težave, nastale pri izobraževanju. V Vzhodni Nemčiji so tako neformalno skupino dopisnikov imenovali „socialistični kolektiv za izobraževanje“. Pri dopisnem izobraževanju pridom uporabljajo kolektivne oblike dela. Vodenje take neformalne izobraževalne skupine ni določeno. Celotna dejavnost staja spontano in glede na potrebe dopisnikov.

Pri nas uporabljajo odrasli dopisno izobraževanje že zato, končajo osnovno šolo. Dopisno izobraževanje je organizirano za 6., 7. in 8. razred. Trenutno imajo za osnovno šolo vpisanih 4.000 dopisnikov. Administrativna dopisna šola jih ima kar 1.400, srednja tehniška šola 266, delovodska šola 163, poklicna šola kovinarstva 142. Na srednji ekonomski dopisni šoli se jih je v zadnjih šolskem letu vpisalo samo iz Ljubljane 1459, precej pa jih je tudi v podružnicah v Celju, Mariboru in drugod.

Dopisni način izobraževanja je tudi pri nas že prejel svoj preizkušnji. Terja ga razvoj. Bolj je prilagojen nekaterim potrebam kot pa katerakoli druga oblika učenja. Uspeh je precej odvisen od možnosti, ki jih imajo kandidati za učenje, od osebne pripravljenosti za delo (ustrezne učne tehnike in navade), sposobnosti samostojnega učenja in iskanje. Smoter, ki ga želi dopisnik doseči, nadaljnjim dopisnim izobraževanjem, mora biti zelo jasen. Šolah, ki so že verificirane, se je vpis povečal za več kot sto stotkov. V šolo brez priznanja se prej ali slej naveličajo hoditi vsi otroci in odrasli.

RADIO IN ŠOLA

Prišlo je pisemce...

Prišlo je iz Goeteborga na Švedskem. To pot res samo eno pisemce. Napisal ga je Valter Škvor:

Draga tovarišica urednica!

Oglašam se Vam s Švedskega in to iz mesta Goeteborg. Poskusil bom preprosto opisati svoj prihod in življenje priseljence v tej severni državi.

Ko sem s starši zapustil svojo domovino, mi je bilo komaj 8 let. V tujino nas je privedla želja, da bi si zgradili svoj dom v Sloveniji. Spomini na te prve dni, ko smo prišli v tujino, niso rožnati. Prvi stik z vrstniki ni bil lahek. V šoli so imeli veliko razumevanja z menoj — tujcem. Šest mesecev sem imel za učiteljico Švedinjo, ki je meni in še dvema učencema s pomočjo sličic tolmačila pomen besed in nas učila pravilno izgovorjavo. Tako sem se s tem znanjem švedščine vključil v razred med svoje prihodnje sošolce. Seveda je ostalo veliko dela in raznih nerazumljivih reči. Bila so leta, polna doživetij in tudi bušk. Toda moj učni uspeh je bil iz leta v leto boljši in sedaj, ko mi je šestnajst let, z veseljem pogledam nazaj.

Da sem popolnoma ohranil svoj slovenski materin jezik, se moram zahvaliti staršem. Prva leta v tujini sem moral vsak dan prepisovati po eno stran slovenskega besedila. Tega nisem delal prav rad. Na dopustu so mi star-

ši nakupili knjig: zbirko Karla Maya in vse obvezno berivo za osemletko. Ker so me knjige zanimale, sem jih s starši večkrat prebral. To mi je koristilo, da sem ohranil in utrdil domačo besedo. Sedaj že lahko sam presodim, kako lepo je, če zna človek več jezikov. Osnova in ponos pa je znanje materinega jezika. Tega naj bi ne pozabili najmlajši, že na Švedskem rojeni Slovenci. Vendar kako? Starši so prezaposleni. Delajo v izmenah in so preutrujeni. Malčki se igrajo z vrstniki vseh narodov, s Švedci, Finci, Italijani, Grki in drugimi. Skupni jezik je švedski. Tako je tudi, če jih starši dajo v varstvo ali v malo šolo. Prosta sobota je vse premalo za otroke; zato ni čudno, če nagovori otrok mater ali očeta v tujem jeziku. Tako prihajajo že majhnemu otroku v kri tuj jezik in tuje navade.

Kakšne so posledice življenja, kakršnega sem opisal, sem videl, ko sem začel hoditi k slovenskemu dodatnemu pouku, kjer uči tovarišica Jožica Repanškova. Pri pouku se zbiramo otroci od sedmega do šestnajstega leta, vsi hkrati, in sicer enkrat na teden, ob sredah po dve šolski uri. Kako naporno delo ima naša potrpežljiva tovarišica, si lahko predstavljate. Tu smo zbrani otroci, ki govorimo vsak v svojem narečju in še to mešamo s švedskimi besedami. Učiteljico Jožico Repanškovo imamo vsi radi in jo spoštuje-

mo. Mislim, da nam slovenska šola zelo koristi, toda samo nekaj ur na teden je kot kapljica v morje. Vsa snov, ki nam jo tovarišica razlaga, se mi zdi tisti trenutek, ko jo poslušam, lahka, toda do prihodnjega tedna jo že pozabim. V domovini imam staro mamo in očeta, tete, strice in znance. Upam, da se bomo s starši kmalu vrnili v ljubljeno Portorož. Če bo le mogoče, bom študiral. Upam tudi, da bodo moji mlajši vrstniki v tujini imeli na teden več ur slovenskega pouka, kot ga imam jaz. Zadnje čase je tukaj pri nas zelo razgibano kulturno življenje: imamo društvo „France

Prešeren“, svoj pevski zbor, lutkovno gledališče in drugo. Tu in tam se zberemo tudi na domačih prireditvah, kjer steče beseda po domače.

Sprejmite najlepše želje in pozdrave!
Valter Škvor

Hvala Ti Valter za ljubeznivo in lepo napisano pismo. Želimo Ti veliko uspeha pri učenju slovensčine in sploh pri vseh Tvojih prizadevanjih, da bi študiral. Predvsem pa želimo Tebi in Tvojim staršem skorajšnjo in srečno vrnitev v domovino.

B. Š.

Nenavadni pogovori

Kaj pa bo iz njega, če ga ne bomo trdo držali

Lepjenka, Dora Mezek, 5. r. osnovne šole Jože Moškrič, Ljubljana

PETRIČ MARKO, 5. A

NA TABORJENJU

Taborjenje, risba s tušem, Marko Petrič, 3. r. osnovne šole Stane Žagar, Kranj

Otrok mora delati samo tisto, kar hočejo starši in ne sme početi ničesar, kar se staršem ne zdi zanj primerno. Ne pustijo mu nikamor, ne dovolijo, da bi po svoje urejal prosti čas, če ga sploh ima, za vsako stvar ga opominjajo in nenehno v svoji veliki skrbi bedijo nad njim. Svoje postopke utemeljuje s tem, da bo postal zrel, samostojen in zanesljiv človek le, če ga bodo „trdo držali“.

Otroka pestijo, če nima urejenih šolskih stvari, če pisava ni lepa, otrok mora v nedogled

Pretirane težnje po rednosti in urejenosti srečujemo tudi pri nekaterih pedagogih. Na rovaš oblike se zanamaja vsebina dela in odnosov. Tako pri starših kot pri vzgojiteljih vodijo nerazumne zahteve po redu in urejenosti k zaviranju otrokove spontanosti in k prikrajševanju njegovih osebnih potreb po igri, druženju in sproščanju. V takih razmerah ima „slabše učljivi“ in za mater bolj problematični otrok marsikdaj prednost pred tistim, ki se pusti utesniti v nesmiselni sistem reda in čistoče.

ARMADA SMO VSI

Obisk v vojaški akademiji kopenske vojske v Beogradu Šolanje za vojno in mir

Da bi spoznali sistem šolanja vojaških strokovnjakov, so učitelji obrambe, ki poučujejo v srednjih šolah naše republike, letošnjega 2. marca obiskali vojaško akademijo kopenske vojske v Beogradu. Obisk so pripravili: Društvo učiteljev obrambne vzgoje, zavod za šolstvo SR Slovenije, republiški sekretariat za narodno obrambo in beograjska vojaška akademija. To je bila prva tovrstna akcija v Jugoslaviji. Z njo naj bi na poseben način zagotovili na dotok novih slovenskih gojencev v eno od vojaških akademij. Slovenski učitelji obrambe so si ogledali ustanovo, ki je opremljena z najbolj modernimi didaktičnimi sredstvi in ki zagotavlja gojencem dokaj visoko raven vzgoje in izobraževanja. Vse je namenjeno temeljnemu cilju: usposobiti čim več čim bolj pripravljenih vojaških starešin. Po ogledu so mnogi sklenili, da se bodo odzvali prijazenemu vabilu vodstva akademije, da lahko kadar koli (prej morajo seveda najaviti obisk) obiščejo akademijo s svojimi dijaki.

Posvetimo zdaj nekaj besed vojaški akademiji kopenske vojske v Beogradu. To je ustanova, ki bo proslavljala letošnjo jesen tridesetletnico svojega obstoja. Nastala je še med vojno, z odlokom vrhovnega komandanta narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, tovariša Tita. Od ustanovitve akademije do danes je prišlo v armado 26 generacij diplomiranih vojaških starešin ali kot tudi imenujejo generacije te vrste, 26 razredov. Sedaj se so

lajo štiri generacije oziroma razredi. Ob ustanovitvi, pred tridesetimi leti seveda se zdaleč ni bilo takšnih možnosti za delo. Vendar so imeli gojenci in njihovi učitelji veliko bogastvo — v vojni kaljeno revolucionarno zavest in pripravljenost, da premostijo materialne in druge težave. Leto za letom je bilo bolje, izboljšale so se tudi materialne možnosti.

V današnja akademijo prihajajo absolventi srednjih šol, med katerimi sta dve vojaški gimnaziji — zagrebška in beograjska. Ko bo dokončno izoblikovana, se jima bo pridružila še ljubljanska. Maturanti postanejo po vstopu v vojno akademijo študentje visokošolske znanstvene ustanove Jugoslovanske ljudske armade, ki jim zagotavlja po končanem študiju visoko vojaško strokovno kvalifikacijo in nadaljnjo možnost izpopolnjevanja, kajti med nalogami šole je tudi dodatno izobraževanje diplomiranih oficirjev. Šola omogoča vsakemu gojencu, da razvije svoje psihične in fizične sposobnosti, ki jih zahteva poklic, za katerega se je odločil. Pred začetkom šolanja jih morajo potrditi na preizkušnji. Ko postane gojencev oficir, se odlikuje po široki splošni izobrazbi, je strokovnjak — specialist, hkrati pa tudi praktično usposobljen za delo z mladimi ljudmi, saj obvlada tudi načela andragogije. Je družbeni delavec z marksističnim svetovnim nazorom, politično zrela osebnost, usposobljena za poklicno delo in za dejavnosti zunaj poklicnih dolžnosti v miru in vojni. Gojenci

vojaške akademije kopenske vojske v Beogradu se pripravljajo za tele-rodove vojske: pešadija, oklepne enote, artilerija, inženirija, protiletalska obramba in geodezija. Šolanje traja štiri leta, učni program prvih dveh let je za vse gojence enak, kasneje se loči po posameznih strokah. Mogoče je podiplomski študij kot temelj za pridobitev magistrskega naslova. Študij traja štiri semestre. Najbolj sposobni lahko postanejo doktorji vojnih znanosti. Mlad človek, ki se odloča za vojaški poklic, ima torej veliko možnosti za nadaljnje izobraževanje. Lahko bi rekli, da daje akademija celo nekaj prednosti pred drugimi višješolskimi in visokošolskimi zavodi, posebno na področju socialnega varstva. Seveda so zraven tudi slabe plati vojaškega poklica, kot je na primer preseljevanje oficirja po državi. Zdaj so postavljene omejitve — vojaškega strokovnjaka smejo prenesti med delovno dobo največ šestkrat. In kako je s prostimi prehodi prek meje? Oficir seveda ne more potovati tako kot civilna oseba, vendar mu turistična potovanja niso onemogočena.

Med ogledovanjem akademije so njeni predstavniki poudarjali, da pomenijo ugodnosti za študij pravo dobroto le tistim, ki so se za to s prepričanjem odločili. Kdor se odloča samo zaradi ugodnosti, bo prej ali slej zapustil šolo ali pa bo v svojem poklicu nesrečen. Tega pa niti armada niti naša skupnost ne želi.

MODERNO, NAZORNO, PRAKTIČNO

Akademija, ki so si jo ogledali učitelji obrambne vzgoje iz Slovenije, je postavljena na lepem, nekoliko dvignjenem območju Beograda. Med poslopji so odprti objekti za šport, imajo pa tudi pokrit bazen, dolg 25 metrov, ter prostore z mizami za namizni tenis. V biblioteki, ki je hkrati čitalnica, je nad 600.000 zvezkov. V kleti stare zgradbe je muzej. Tam, kjer je danes akademija, je bilo med zadnjo vojno zloglasno taborišče. Postrelili so 80.000 ljudi, med njimi okrog 70 otrok, starih manj kot 7 let. Učitelji so se poklonili spomenu žrtev in položili k spomeniku venec. Iz muzeja so odšli v dvorano za prireditve in predvajanje filmov ter si ogledali film o življenju v akademiji.

Ko je bilo filma konec, so predstavniki akademije pokazali učiteljem lične sobe, v katerih prenočujejo študentje. Videli so tudi kabinete, v katerih si prihodnji oficirji nabirajo teoretično znanje za spretnosti, ki jih morajo obvladati. Gre za orientacijo in izdelavo kart, taktiko, spoznavanje orožja, motornih vozil, osvajanje zakonov fizike in kemije, za učenje devetih tujih jezikov po najsoodobnejših metodah (nekateri jeziki so obvezni, vendar jih kandidati lahko izberejo glede na to, kateri jezik so se učili v prejšnjih šolah) in kar pravo streljanje (z zračnim orožjem) v pokritem prostoru. Vse je avtomatizirano, v strelski sobi se tarče premikajo od strelca ali k nje-

mu — na pritisk na gumb, streljati je mogoče tudi v gibljive tarče. Vsi tehnični sklopi so prirejeni tako, da je že na prvi pogled viden vsak njegov sestavni del. Zanimiva je soba, v kateri vadijo artilerijske spretnosti. Na posebnem modelu so izdelana cela naselja, polja, hribovi in podobno. Strelec lahko meri na mirne ali premikajoče cilje s „topniškimi orožjem“. Avtomatske naprave kažejo, kako je strelec nalogo opravil. Akademija ima za učnovzgojno delo veliko avdiovizualnih pripomočkov in zelo obsežno filmoteko. Gojencem predavajo strokovnjaki, ki so člani kolektiva akademije in zunanji sodelavci, univerzitetni učitelji. K

vzgoji in učenju sodijo tudi ekskurzije. Gojenci si med študijem ogledujejo območja, kjer so bile pomembne bitke med narodno-osvobodilno vojno, pa tudi kraje, kjer so se spopadale vojske prve svetovne vojne.

V popoldanskih urah je bil obisk akademije končan. Učitelji so odšli nato še v vojni muzej na Kalemegdanu, kjer so si pod strokovnim vodstvom ogledali razstavljene predmete in spoznavali smisel preteklih vojaških dogajanj. Ponovimo: ekskurzija je dosegla svoj namen; za to pa lahko izrečemo nemajhnemu priznanje in zahvalo tudi vodstvu akademije.

J. H.

Strnjene vrste — Foto: J. Holy

Pouk — Foto: Slavko Kerševan

A U SATIRA H MOR

Skupinska slika

Mala Tončka

Če bi Maupassant danes živel in ustvarjal, bi človek mislil, da je moral srečati nekje Malo Tončko, preden je napisal svojo Boule de suif. Govorim samo o zunanosti. Mala Tončka je poštna ženska in še misliti ni, da bi si služila kruh, kakor si ga je Maupassantova debeluška. Kar pa zadeva patriotizem Maupassantove junakinje, tudi nimam, da Mala Tončka za kaj takega ni dosti marala. Bobneče besede je zmeraj pustila, da so ji kar odfrfotale mimo ušes.

V šoli smo ji vedno očitali, da je premalo zgrajena. Zgrajenost je bila tedaj cenjena lastnost, pomenila pa je razgledanost v političnih rečeh in pripravljenost, da človek svoje želje in potrebe podredi koristim skupnosti.

Aforizmi

Zakon je stanje po vojni dveh nasprotnikov, ko zmagovalka izobesi bele plenilke.

Žena je kaplja krvi, ki zamegli vojščaku pogled, ko je že posekal vse tekmece.

Žena-soborka je kot sokolica, ki se vrača vedno na tisto roko, ki nosi znan prstan.

Ivan Cimerman

Zarana se je spoprijela s težavami. Osnovno šolo je končala z odliko, domov je prinesla kup pohval in priznanj. Doma pa ogenj v stehi! Doma ostanesh, ne boš šla v mestne šole!

Pri hiši je bila najstarejša. Starša sta komaj čakala, da pride snubec s sosednjega hriba, da pride v dveh, treh letih mlad moški k hiši. Polona se je temu uprla. V mestu je imela teto, pri njej pa stanovanje, hrano in moralno uteho. „Grem!“ je rekla in z odločnim korakom stopila v dolino.

Spremljale so jo neverjetne težave. Bila je lepa in postavna, zdrava in privlačna, vendar zaradi grunta brez štipendije, brez ficka v žepu. Oblast na občini in še kje je bila gluha za njene prošnje. Teta ji je bila opora, nihče drug. Tudi domači ne. Šla je samovoljno in zato je izprijenka.

Uspešno je končala pet letnikov učiteljskega. Vseskozi je bila vzorna dijakinja. Seveda, kar zadeva učenje. Fantje so jo že v šoli oblegali, teta pa jo je kar naprej svarila: „Glej, da je poštno ne skupiš!“

Previharila je viharje, svarila in ukor-e, razumevanja in nerazumevanja, mlada, vihrava in razigrana je šla učiti tja, kamor so se mnogi branili. V hribe. Radi so jo imeli. Ne samo otroci, tudi starši, posebno pa mladi fantje. In že pred strokovnim izpitom je rodila nezakonskega sinčka. Koliko hudih besed, koliko spodtikovanj, češ, le kakšne so te mlade učiteljice. Kakor da niso prav tako iz

V tem je bila Mala Tončka živo nasprotje Velike Tončke. Predvsem se je venomer smejala. Za vsako reč. Kar usulo se je iz nje, kakor bi stresel grah. In rada je plesala. Menda je hodila na sestanke samo zato, ker je bil na koncu ples. Sedla je nekam v zadnje klopi, in medtem ko se je Leopold trudil, da bi nam obrazložil politično dogajanje v svetu, je Mala Tončka pisala listke in jih metala prijateljicam v klopih spredaj. Ne mislite, da je v teh pismih spraševala za potek kitajske revolucije ali ruske povojne graditve! Na enem od listkov, ki je bil namenjen Danijeli in ki ga je uplenil Leopold, je pisalo:

„Kje si dobila blago za rdeči pas?“
Leopoldu je kri udarila v obraz, tako se je razburil. Nesrečno pisemce je pred vsemi prebral naglas, potem pa je vprašal:
„Kako moreš misliti na pas, Mala Tončka, ko razkrivamo imperialistične spletke?“

In Mala Tončka je prostodušno pojasnila:
„Rada bi ga imela.“
Taka je bila, nič ni bilo mogoče storiti z njo.
Ko je bilo sestanka konec in je Jože sedel na kateder in raztegnil svojo harmoniko, pa je stekla k Leopoldu, ki še ni pospravil brošur in aktovke še ni povsem zaprl, in toliko da ga ni pobožala po asketskem obrazu.

„Saj nisi hud?“ se mu je prilizovala.
Seveda Leopold ni bil hud. Njegovo ogorčenje na sestanku se je rodilo iz čistih nagibov in želja, da bi prevzgojil Malo Tončko v zgrajeno pripadnico napredne družbe, je bila iskrena.

„Sprasujem se samo, kako boš prevzgojala ljudske množice,“ je rekel.

„Jih bom že kako,“ se je brezskrbno zasmejala Mala Tončka in opomnila Leopolda: „Bova zaplesala?“

Leopold se je skušal upirati...
„Saj veš, da mi ni...“

... a ga je Mala Tončka kar prijala pod roko in ga potegnila na sredo učilnice.

„Kako boš prevzgojala ljudske množice, če se jim boš odtegoval v vsakdanjem življenju?“ mu je vrnila.

In se je zasmejala in se zavrtela po taktu Jožetovega valčka, Leopold pa je racal za njo, kakor je vedel in znal.

Taka je bila Mala Tončka, še Leopold je ni mogel prevzgojiti.

Že takrat je bila debelušna, prijetno debelušna, moran reči. Kar oglejte si jo na sliki! V prvi vrsti, predzadnja od leve. Nogavice ji kar pokajo na stegnih, tako so nabite. Moški pravijo, da je to dražljivo, pa ne vem, če je res tako. Dekleta takrat nismo razkazovale kolen, le Mala Tončka jih je, ker ji je krilo kar samo zlezlo navzgor, brž ko je sedla. Roke ima na sliki klobasaste, prijetno klobasaste, in nasek privihnan, lepše zasukan, kakor je moj

Mala Tončka je še zmeraj nasmejana, še zmeraj brezskrbna in prijetna, ampak...

... ampak sedaj človek ne more zanesljivo vedeti, kje je je več, v širino ali v višino, tako se je zredila v teh petindvajsetih letih.

„Nasproti šole so odprli slaščičarno,“ nam je povedala. „Nikoli ne morem mimo nje, ne da bi vstopila.“

In se je zasmejala kakor nekoč, kot bi se pest graha zakotrljala po mizi.

Potem nam je pripovedovala zgodbe iz svojega življenja. Same prijetne zgodbe. Karkoli se ji je že primerilo, je bilo tako, da je sililo v smeh. Mala Tončka je srečen človek in ena redkih, ki je s svojim poklicem zadovoljna.

„Delati je treba povsod,“ je rekla, „težave pa vsak svoje najbolje pozna.“

„Pa dohodki?“ se je oglašila Velika Tončka.

„Različni so.“

„Tajnica mojega moža...“ je začela Velika Tončka.

Pa ji je Mala Tončka brž segla v besedo:

„Poznam. Tudi ta kruh sem skoraj okusila.“

„Ne!“ smo se začudili v en glas.

„Zapeljal me je časopisni oglas,“ je rekla Mala Tončka, „nekako tako kakor Evo v raju jabolko.“

„Si imela v mislih greh?“ je hotel vedeti Janko.

„Kaj pa veš, če ne,“ se je zasmejala Mala Tončka. „Toliko sem že slišala in brala o tajnicah, da me je kar zaskominalo. Zakaj bi še jaz ne poskusila? Sediš v sobi pred direktorjevo pisarno, pravijo, pa rečeš enim, da je direktor doma, in drugim, da ga ni doma kuhaš kavo, pravijo, in opominjaš direktorja, kdaj ima njegova žena rojstni dan, ker direktorji radi pozabljajo. Za vse to dobivaš kar lepo plačo, pravijo, in kadar gre direktor na službeno potovanje, te vzame s seboj.“

„Prazne marnje,“ se je uprla Velika Tončka, ki je imela o tajnicah in o direktorjih svoje mnenje. „Vinko se nobene obletnice ne spomni o pravem času, njegova tajnica pa tudi ne.“

„Najbrž so različne,“ je rekla Mala Tončka. „Jaz bi se. Ko sem prebrala oglas, sem si mislila, saj tako ne bo nič, toda poskusiti ni greh. Oglas je bil od podjetja CENTROMERX. Že ime je spodbudno in obeta potovanja v tujino. Ponudbo sem napisala na začetku počitnic, jeseni, ko sem že pozabila nanjo, pa je prišlo pismo. Vabili so me na pogovor.“

Kar dih nam je zastal in Micika je vprašala:

„Pa si šla?“

„Misliš, da me je bilo strah?“ je rekla Mala Tončka. „Na vabilu je bilo natanko napisano, katero nadstropje in katera vrata... samo steklo, vam rečem, pa preproge po tleh, pa udobni stoli... V pisarni jih je sedelo že kakih šest ali sedem, in brž se mi je posvetilo, da so tudi prišle na pogovor. Kakšna dekleta! Dolge, vitke noge in kratka krila, če tiste krpice še zaslužijo tako ime, in bluze iz tanke svile, da se je videlo, kaj je pod njimi, skoraj bi prisegla, da vsaj pri treh, starih to ni bilo perilo, in lasje počesani v stolp, da bi bile videti še višje. Še ti bi se lahko skrila pred njimi, Titka. Povrh so bile vsaj za dvajset let mlajše. Tu se še pogovarjali ne bodo z menoj, sem si rekla. Že sem se hotela obrniti, ko so se odprla vrata.“

„So te poklicali?“

„Poklicali,“ je rekla Mala Tončka. „Prvo. Ko sem zaslišala svoje ime, sem se kar zdrznila in nerodno mi je bilo stopiti skozi spalir lepotic.“

„Najbrž so se te hoteli že na začetku znebiti,“ je zlobno pripomnila Titka.

A ni bilo tako.

„Bila sem edina, ki je imela srednjo šolo z maturo,“ je rekla Mala Tončka. „Potrebovali so nekoga, ki bi delal, zato so me poklicali prvo. Delo so mi lepo opisali. Od šestih do dveh za pisalno mizo, kadar so seje, tudi popoldne, pa take knjige in spet drugačne knjige... kar stožilo se mi je po razredu in po otrocih, ko sem jih poslušala. Ko so mi omenili še dohodke, sem rekla, ne, dragi moji, bom ostala kar na šoli, kjer sem navajena. In sem kar šla in pustila lepotic, da so se za menoj zvrstile skozi steklena vrata. Ne vem, katero so sprejeli, jaz ostanem učiteljica.“

Taka je Mala Tončka. Še CENTROMERX je ni mogel prenamiti.

MIHAELA SRŠENOVA

pogled skozi šolsko okno

Učiteljica Polona

krvi in mesa. O, Polona se ni dala. Živela je svoje življenje, kar je zadevalo delo v šoli, ji je bil malokdo dorašel.

Kmalu po strokovnem izpitu je romala v drugo hribovsko šolo. Minilo je poldrugo leto, rodila je hčerko. Spet nezakonski otrok! Zlobni jeziki so bili tudi nadurno zaposleni, potem pa je prosvetna oblast izrekla odločbo: „Učiteljica Polona na popolno osemletko v dolino!“

Popolna osemletka! Sredi mesteca garsonjera, otroka v vrtcu, Polona se je zagrizla v šolo. Opazili so jo politični dejavniki in minilo je le borih šest mesecev, ko je postala sekretarka ZK. Hu, pa taka domišljavost, taka protekcija! so govorile sotovarišice. Namreč, na šoli sta bila samo dva moška: ravnatelj in hišnik, vse drugo je bilo ženskega spola.

Vse preveč se je Polona vtikala v didaktiko in razne šolske probleme in problemčke; zato je pri ravnatelju – odpihnila. Tovarišice pa so ji zavidale, češ, komaj je prišla, pa so vsa občinska srenja vrtili okoli nje.

In se je zgodilo, da je sredi delovnega dne potrkala stara mati nekega otroka na napačna vrata. „Oprostite, ali je tukaj peti be?“

– Ne. Kar pogledajte: na vratih piše peti a! Koga pa iščete? je rekla malce zbadljivo tovarišica Mirica, ki Polone videti ne more.

– S tovarišico Polonco bi rada govorila. Mojega vnuka uči.

– Ali mislite tisto, ki ima dva nezakonska otroka, kaj?

– Oprostite, se je poravnala priletna ženica. To vam povem, tovarišica Polonca je zares prava tovarišica. Vsi jo imamo radi. Na svidenje.

Tovarišica Mirica pa se je ženici v hrbet nekam ironično nasmejala: „Ha, kdor zna, pač zna!“

DRAGO KUMER

IMV POČITNIŠKI DOM

POJEM UDOBJA IN KVALITETE

kultura

Občudovana Pika Nogavička

Pika Nogavička, temperamentna junakinja, ki so jo spoznavali otroci doslej le iz romana Astrid Lindgrenove, je zavlada na odru ljubljanskega Mladinskega gledališča. Z velikim uspehom seveda, saj je delo v režiji in odrski izvedbi Dušana Jovanoviča polno pristnega humorja, neposredne živahnosti, premetene nagajivosti in duhovite odrezavosti.

Pika Nogavička si je ustvarila svojevrsten, nevsakdanji način življenja, v katerega nimajo pravice posegati odrasli, ga omejevati, urejati in spravljati v z dolgočasne tirnice pravil in urejenosti. Ob doslednem vztrajanju, „da noče postati velika“, zaslutimo že skoraj zrelo, skorajda trpko spoznanje, da sploh ni prijetno „biti velik“, ker potem preprosto ne moreš več biti srečen. Pikinino nasprotovanje urejenosti, v kakršni žive „lepo vzgojeni“ otroci, je prepričljiv protest proti odraslim, ki hočejo vsiliti otrokom določene meje, pravila in prepovedi. S svojo dobronamerno željo, da bi jih povzdignili na raven svoje „popolnosti“, na silo oblikujejo iz njih odrasle „male ljudi“, ki postanejo z dolgočasne Anice in Tončki. Razumljivo je, da ti odrasli mali ljudje zavidajo Piki, ki ima poleg hiše, kovčka z denarjem, konja in opice, še veliko moč, bujno fantazijo in očeta — zamorskega kralja, ki bo nekega dne ustoličil svojo hčer kot princeso Auroro.

Zahtevna glavna vloga je kot „napisana na kožo“ imenitni igralci Alji Tkačevi, ki je s svojo igro spremenila uprizoritev v pravo doživetje. Brez prediha zmaguje vlogo zgovorne, bistroumne, duhovite deklice, poskočno in gibčno obvladuje oder in telovadno orodje na njem, govori, pleše, telovadi...

Tudi drugi igralci — ves ansambel Mladinskega gledališča — se skladno vključujejo v uprizoritveno podobo. Scena Melite Vovk-Štihove, kostumi Lucijane Stupica, koreografija Janeza Mejača in glasba Matjaža Jarca uglašeno dopolnjujejo to kakovostno uprizoritev. „Pika Nogavička“, ki jo mlado občinstvo navdušeno sprejema, pa je nov korak v letošnji, nedvomno izredno uspešni sezoni Mladinskega gledališča.

MARJANA KUNEJ

Dekle iz Hyde Parka, W. Kunz — Velika Britanija

Rdeče drevo, olje na platno — Marc Chagall

Od Bonnarda do Soulagesa v ljubljanski Moderni galeriji

Komur je v spominu prva povojna razstava francoske moderne umetnosti, ta bo s tem večjim zanimanjem obiskal razstavo „Od Bonnarda do Soulagesa“, ki zaobjema osemdeset let francoskega slikarstva. Ne da bi primerjali obe razstavi, ugotovimo, da so obseg, namen in izbor slikarskih del sedaj le bistveno drugačni, kot pa so bili nekdanj. Poprejšnja razstava je usmerila gradivo v avantgardni del posameznih struj, sedanja pa želi ohraniti dokaj celostno predstavo o posameznih epohah, kjer avantgardno slikarstvo ni edini pojav v umetnosti. Razen tega je sedaj razstavljenih mnogo del slikarjev tujega rodu, ki pa so se vključili v krog francoskega slikarstva (Sonja Delaunay, Max Ernst, Juan Gris, Joan Miro, Zoran Mušič idr.). Razstava daje torej širok slikarski izbor od neopresionizma (Signac) pa do povojne abstraktno umetnosti (Hartung, Soulages idr.). Obiskovalcem so na voljo izvirna dela znanih in nepogrešljivih klasikov moderne umetnosti, kot so Matisse, Braque, Picasso, Vlaminck, Rouault, Leger, P. Roy, Vivin, Magritte, Chagall, Poliakov, de Stael, G. Villon, Vasarely in vrsta drugih imen. Razstava bo odprta do 24. marca.

Tu je bil tiger IX, olje, Maksim Sedej ml.

Mednarodna razstava fotografije

V ljubljanski Moderni galeriji bo do 24. marca mednarodna razstava fotografije. Razstava je posvečena ženi, obsega pa okoli 500 fotografij z vseh koncev sveta. Ustvarjalci so znani umetniški fotografi, tudi dokumentaristi — novinarji. Tematično je razstava razdeljena na več področij, npr.: „Sestre te zemlje“, „Mala dekletca“, „Socialna usoda“, „Radost in breme Afrodite“, „Materinstvo“, „Breme otrok“, „Ekstaza, svoboda, protest“, „Njen ples“, „Angažirana žena“, „Stari“, „Ona in on“ itd. Razstava ni ubrana na eksperimentalno fotografijo ali na bolj zapletene tehnike. Nasprotno: fotografije pričajo, da je poglobitvega pomena slika kot neposreden odsev dokumenta ali pa umetniška kompozicija z naravnim stvarnim okoljem, vsebino in ilustracijo. Raznotera motivika fotografij zrcali hotenja, po naravnem, neprisljenem in povečini neizumetničenem. Izumetničeno pa je lahko tudi predmet posmeha. Lepota fotografij in fotografsko izražanje imata dandanes velike možnosti; to pa je doslej privabilo že veliko obiskovalcev.

Maksim Sedej ml. v Mestni galeriji

Med zanimivimi razstavami, ki prinašajo s svojim vsebinskim in formalno samosvojim odsevom svežino, je prav gotovo tudi opus slikarskih del Maksima Sedeja ml. v Mestni galeriji ljubljanski. Troje izraznih in motivnih področij kaže slikarjevo preokupacijo s treh zornih kotov. Tu je svet renesančnih reminiscenc (ter Hieronimus Bosch!), kjer privede slikar v poliptihni obliki do razkroja prvotno, sposojeno podobo oziroma ta svet. Zatem najdemo svobodno variacijo v ploskovito stilizirani obliki kot relativno predstavitev „dobrega in zlega“; sledi poetizacija rastlinskega sveta v svobodni fantaziji. Spretna beseda v katalogu (napisal jo je Taras Kermauner) bi bila primerna za prosto povedano esejistično misel v revialiki, ne pa za katalog, ki terja osredotočeno obravnavanje razstavnega gradiva.

AKTUALNO DO DANAŠNJI UMETNOSTI

»Spoznavaj se sam!«

Pota umetnosti so mnogokrat zašla na slepi tir. Ves umetniški aparat se je ustavil. Zmanjkalo je gonilne sile. Za umetnost ni bilo nikdar dovolj samo potrošništvo. Kar nekam tuji se nam zde portreti velikih mož, ki so budili narode k narodni zavednosti, k svobodi, k bratstvu med narodi v polpretekli dobi. Tuji so nam zato, ker ima današnji človek že možnost, da se po svoji volji opredeljuje in sam odloča. In začuda, prav ta človek izgublja samega sebe, ker se ne pozna. Mnogokrat nasede lepakom, ki vabijo k sladkemu življenju. Namenoma usmeri svoj pogled predaleč od sebe.

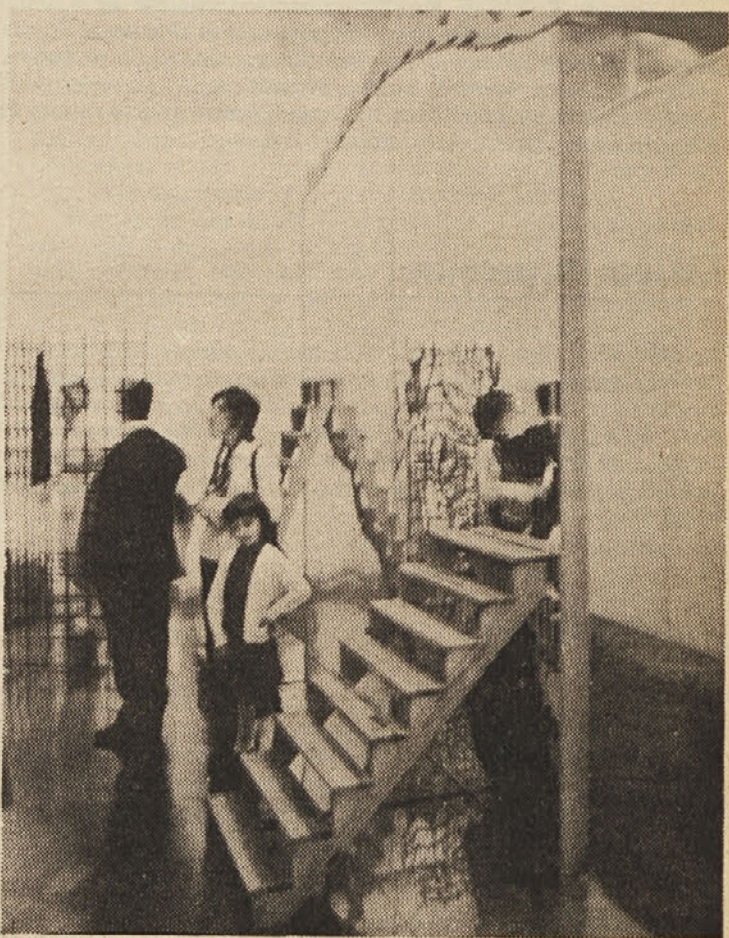
Nekdanj je bila jasnovidnost velikih pesnikov mnogo bolj preroška in za razvoj človeške družbe pomembnejša, kot je danes. Tudi med črepinjami razbitih iluzij sedanosti najdemo drobce dragih kamnov človečnosti. Med take spada zagotovo prostorski aranžman italijanskega avtorja. Na naši sliki vidimo trojico: moža, ženo in otroka, ki zvedavo opazujejo bohotno teatraliko pred seboj. Na desni so navadne stopnice, ki vodijo do steklene stene, vidimo pa tudi zrcalno podobo stopnic.

Avtor je želel obiskovalce razstave opozoriti na najmanj 2400 let staro geslo „Spoznavaj se sam“, ki ga je proglasal že veliki grški filozof Sokrat. Njegov zahtevek je veljal takrat za področje filozofije. Stena na sliki pa zrcali našo stvarno, predvsem čutno zaznavno podobo. Toda če hočemo priti do nje, moramo po strmih stopnicah. Vzpenjaj se, vzpenjaj! In kaj boš dosegel na vrhu? Le bliže boš spoznanju o samem sebi. Nekateri te poti sploh ne opazijo, nekaterim pa se zdi celo odveč.

Ljudje me imajo radi. Ali ni to potrditev, da sem človek in pol? Toda nemo stopnišče in še bolj zagonetna stena, ki zrcali prav vse, kar sprejme, opozarjata: „Poizkusi še enkrat, povrni se na to pot, čeprav je težka. Vse prevečkrat se ogleduješ le od daleč. Poglej se od blizu; tako boš svoje napake bolje videl in jih laže odpravil.“ V tej prostorski situaciji je vse kristalno jasno. Kaj boš vzel s seboj, da boš pokazal zrcalu? Mar res velja za mnoge še danes: Omnia mea mecum porto. Kaj si dal drugim, koliko od svojega — morda niti tega ne, kar jim po vsej pravici pripada? Preudarno stopi po stopnicah in poglej se v obraz. Nehote se sproži misel: Kdor ne zdrži pogleda vase, ne bo zdržal dolgo časa med drugimi.

Vse bolj se nam kažejo silnice modernega dvajsetega stoletja v umetnosti. Resda ne bodo dosegle harmonije med človekom in naravo. Opozarjajo pa predvsem na nove razsežnosti in razpone v človekovem doživljanju. Dialektično bi rekli: Preveč je protislovij, da bi jih lahko v kratkem času odpravila. Toda že za to, da nanje pokažemo, sta potrebni hrabrost in spoznavna odprtost.

IGOR PLEŠKO

Steklena stena v Italiji, paviljon Foto: J. Pleško

IZBERITE MED NOVIMI KNJIGAMI

Ivan Komelj:

Gotska arhitektura

V proučevanju gotike na Slovenskem bi ostala opazna vrzel, če ne bi upoštevali arhitekture. Tako s Komeljevo knjigo nekako dopolnimo bogata spoznanja o gotiki na Slovenskem. Čeprav velja gotika pri nas s svojo kakovostjo za prvo umetnost, je šele v zadnjih desetletjih nastala zaokrožena podoba o gotskem slikarstvu, kiparstvu in sedaj tudi o arhitekturi. Ivan Komelj je predstavil gotsko arhitekturo: njeno razprostranjenost, namen, stavbne tipe in notranjo razčlenjenost. Pri tem upošteva srednjeevropski prostor in tokove. Na stopnji poznogotske arhitekture so se pri nas spostile tudi regionalne posebnosti. Tudi pri tej knjigi je primeren povzetek v tujem jeziku, dodana pa je tudi vsa potrebna dokumentacija z opombami. Bogato slikovno gradivo usklajeno dopolnjuje avtorjeva izvajanja. Tu pa povsem ustreza jasna in dovolj razvidna črno-bela reprodukcija. Knjigo je ustrezno opremil Franc Vardjan.

Higiena in šola

Šolska higiena je posebna veja higijene, ki preučuje in bdi nad zdravstvenim stanjem šolskih otrok in mladine. Namen ljudi, ki se ukvarjajo s to panogo, je doseči, da bi bil razvoj otrok in mladine čim manj moten oziroma kar najbolj pravilen. Knjigo, ki je v celoti posvečena šolski higieni, je napisal zdaj že pokojni zagrebški zdravnik dr. Živko Prebeg. Avtor je v svojem delu celostno obdelal biopsihični razvoj učencev (pri čemer je upošteval tudi socialni dejavnik), bolezni, za katerimi učenci najpogosteje zbolijo, nesreče in poškodbe v šolski dobi, motnje pri solarjih in mladini na področju mentalnega zdravja, življenje in delo učencev v šoli, ukrepe, ki utrjujejo zdravje otrok in mladine s posebnim poudarkom na zdravstveni vzgoji, higieno šolskih stavb ter organizacijo zdravstvenega varstva učencev. Knjigo, opremljeno z nazornimi risbami in tabelami ter obsežnejšim seznamom ustrezne domače in tuje strokovne literature, je izdala zagrebška založba Školska knjiga. Knjiga stane 50 dinarjev.

V. T. ARHAR

Literarni, novinarski, recitatorski in sorodni krožki

Nekateri so prepričani, da zanimajo današnja mladina zgolj sport, lahka glasba in tehnika. Toda takšno mnenje ni samo dokaj površno, marveč kaže tudi dokaj pomanjkljivo poznavanje duševne podobe današnjega mladega človeka. Ni res, da so literarni in dramski krožki že preživela dejavnost. Če bodo na neki šoli sploh delovali in kako bodo delovali, pa je odvisno predvsem od zavzetosti in sposobnosti odraslega mentorja, ki dejavnost organizira, vodi in usmerja. Za takšno delo z učenci je najbolj primeren učitelj, ki ima rad svojo stroko in otroke; ki ne dovoli, da bi se njegovo delo izrodilo v šablono. Učencem daje dovolj svobode pri njihovem ustvarjalnem delu, da ob njem lahko sproščeno razvijejo svoje skrite in še nerazvite sposobnosti; ob tem jih nevsiljivo vodi, jim strokovno svetuje in jih perspektivno usmerja. Vsak, ki ga to področje dela zanima, bo zvedel več o tem v knjigi LITERARNE, NOVINARSKE, RECITATORSKE I SRODNE DRUŽINE. To zanimivo knjigo, tiskano v latinici, je kot priložnik za učitelje napisal dr. Stjepko Težak, izdala pa znana zagrebška založniška hiša Školska knjiga. Knjiga stane 45 dinarjev.

V. T. ARHAR

Svetlana Makarovič:

Zajček gre na Luno

Med leposlovnimi deli za začetne bralce je zloženka „Zajček gre na Luno“ svojevrsten pojav: knjižico je treba razložiti, razpotegniti, tako da dobimo kar največjo plošev, ki rabi predvsem ilustratorju Tomažu Kržišniku. Besedilo in barvna ilustracija sta v sorazmerju, zgodba je tekoča, ustrezno preprosta in sklenjena. Tomaž Kržišnik je pokazal polno domiselnost, vse ilustracije so barvno pestre, svobodne, barve so močne in nasičene. Ni pa vselej sledil otroški zahtevi po preglednosti in razumljivosti, vsaj tu in tam bi bile primerne poenostavitve v risbi in barvi.

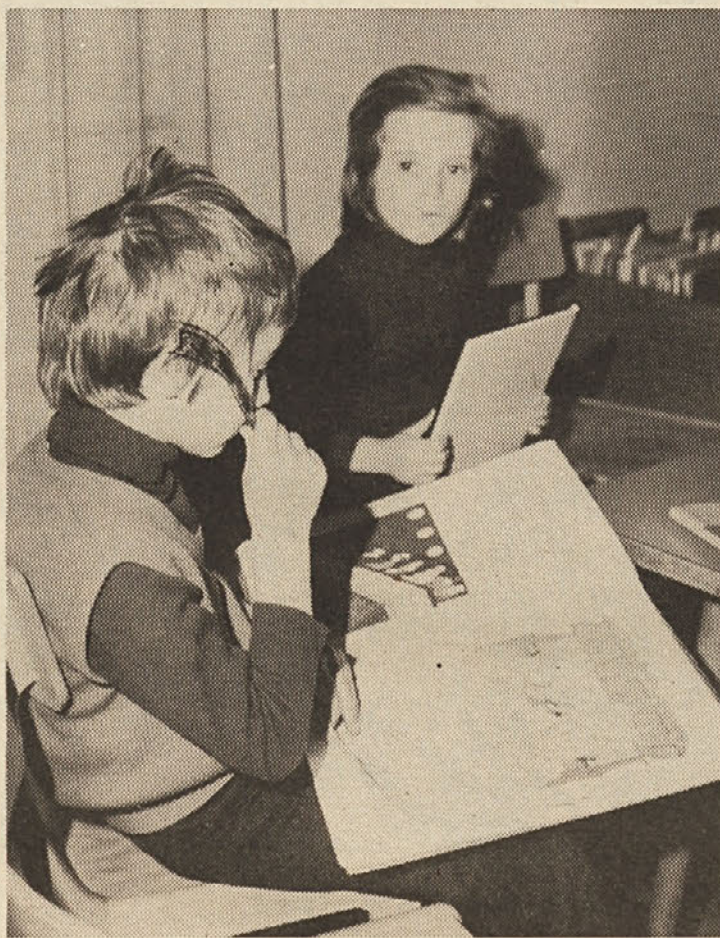
Lisica in petelin

Milko Matičetov je priredil kratke ljudske pripovedke za začetne bralce. Knjižica raznih ljudskih pripovedi je povezana z imenitnimi ilustracijami Ančke Gošnik-Godec. Šolar, ki se je komaj naučil brati, bo z zanimanjem sledil jezikovno dojemljivi pripovedi. Slikarka se je potrudila, da je barvnim ilustracijam dala razgibanost, vedrino in pestrost. Knjižica je izšla v zbirki Čebelica pri Mladinski knjigi.

Tomaž Šalamun:

Arena

Mnogoštevilne pesniške zbirke Tomaža Šalamuna presenečajo že s tem, kako zlahka gre beseda na papir, preseneča pa tudi to, kako malo je pravzaprav kritik, ki bi se vrednostno ukvarjale s to poezijo. „Arena“ je ena izmed zadnjih Šalamunovih natisov; zbirka je izšla pri založni Lipa. Prav gotovo bi bilo potrebno, da bi v daljši študiji razvideli, kaj je lupina in kje da je jedro, ali sta ironija in razkroj tista sredica, ki res nekaj posreduje, ali pa gre le za igro, ki je sama sebi namen. Oprema Andraža Šalamuna je preprosta in jasna.

Zanimivo berivo — Foto: inž. M. Novšak

Tri pedagogike

Varšavski univerzitetni profesor, direktor pedagoškega inštituta na tem znanstvenem zavodu ter član poljske akademije znanosti in umetnosti Bogdan Suhodolski sodi med vodilne poljske filozofe in teoretike izobraževanja.

V svojem delu TRI PEDAGOGIKE (v originalu: Trzy pedagogiki) obravnava pedagogiko oblikovanja osebnosti, pedagogiko priprave za življenje ter tako imenovano „tretjo“ pedagogiko, ki se ukvarja z organizacijo in sistemom osnovnega izobraževanja. Avtor načinja tudi problem povezave vseh treh navedenih pedagogik in razpravlja o perspektivah nadaljnjega razvoja pedagogike oziroma pedagoške znanosti.

To delo, ki terja tudi od strokovnjaka, da se ga loti z vso studioznostjo, je v zbirki Biblioteka XX. stol. izdala beograjska založniška hiša Duga. Cena: 40 din.

V. T. ARHAR

Osnove psihologije

Knjigo s tem naslovom je kot priložnik s področja psihologije za dopolnilno pedagoško in andragoško izobraževanje poklicnih pedagoških in andragoških delavcev napisal univerzitetni učitelj psiholog prof. Borut Šali. V tem delu je avtor jedrnat in jasno podal kratek pregled najvažnejših poglavij sodobne psihološke znanosti.

Delo zajema poleg uvoda še pet poglavij. V uvodu v psihologijo so prikazani predmet, razdelitev, metode, tehnike, smotri in naloge psihologije ter odnosi med psihologijo in drugimi vedami. V drugem poglavju so na zgoščen način obdelani splošni duševni pojavi in zakonitosti tako z analitičnega kot s sintetičnega vidika, ki se v sodobni psihologiji učinkovito dopolnjujeta. Tretje poglavje predocuje duševne značilnosti poznega otroštva, mladostništva in odraslosti. Četrto poglavje je posvečeno pojmu, pomenu, nalogam in zgodovinskemu razvoju psihohigijene. Peto poglavje zajema bistvene osnove psihologije dela. Zadnje — šesto — poglavje pa nam v glavnih obrisih osvetli pojem intervjuja, tehniko intervjuja ter načina, kako lahko uspešno uporabimo pridobljene rezultate.

Za temeljito obnavljanje in utrjevanje pridobljenega znanja in osnov psihologije je dodal avtor še nad 370 vprašanj, nanašajočih se na obdelano strokovno gradivo ter krajši seznam ustrezne domače oziroma tuje (v slovenščino prevedene) literature.

Knjiga OSNOVE PSIHOLOGIJE B. Šalija, ki jo je izdal zavod za šolstvo SR Slovenije, založila pa Dopisna delavska univerza v Ljubljani, stane 55 dinarjev.

V. T. ARHAR

Knjižni trio za boljšo glasbeno vzgojo

V pomoč pedagogom, ki poučujejo v osnovni šoli glasbeno vzgojo, so izšle tri knjige:

Višnja Manasteriotti je napisala knjigo MUZIČKI ODGOJ NA POČETNOM STUPNJU z naslednjimi poglavji: o delovanju glasbe na človeka, glasba — sredstvo estetske vzgoje (didaktični principi in metode), glasbeni posluš, zaznavanje in izvajanje lastnosti tona, nastanek in kultura glasu, pesem pri delu z otroki, poslušanje glasbe, glasbene igre in tolkala. Knjiga, ki je doživela že drugo izdajo, vsebuje številne praktične metodične napotke za učitelje in vzgojitelje razrednega pouka. Cena: 60 din.

Adalbert Marković je napisal 555 IZABRANIH TEMA ZA SOLFEGGIO. Ta priložnik naj olajša učencem obvladovanje intonacijskih in ritmičnih problemov ne samo ob instruktivnih konstrukcijah posameznih avtorjev, marveč tudi ob značilnih zgledih, izbranih iz bogate zakladnice dosedanje glasbene ustvarjalnosti. Cena knjige: 25 din.

Lovro Županovič je avtor knjige TVORBA MUZIČKOG DJELA. V svojem delu je prikazal izrazne komponente glasbenega dela, njegove formalne elemente ter preproste in težje oblike. Nadalje je obdelal še elemente solo popevk ter formalno in vsebinsko

strukturo opere. Svoja izvajanja sklepa s poglavjem o programski glasbi. Cena knjige: 12 din.

Vse tri knjige je izdala zagrebška založba Školska knjiga; tiskane so v latinici.

V. T. ARHAR

Avgust Šenoa:

Zlatarjevo zlato

Med deli hrvaškega poznoromantika Avgusta Šenoa je roman „Zlatarjevo zlato“ tista pripovedna umetnina, ki jo lahko uvrstimo med pisateljeve najbolj značilne romane. „Zlatarjevo zlato“ je prvi hrvaški zgodovinski roman in ima potemtakem tudi svoje posebno razvojno mesto v hrvaški književnosti. Bralca pa bo predvsem zanimala spretno zastavljena zgodba iz druge polovice XVI. stoletja, ki je v osnovi ljubezenska in romantično barvita; ob to osredje je Šenoa spretno nanizal zgodovinska dogajanja, kjer odigra važno vlogo spor med zagrebškimi meščani in Gregorijancem, starim fevdalcem, ki si lasti zemljeposestniške pravice. Pisatelj je slikovito orisal predele Zagreba in prebivalce, različne po sloju, po značaju. Knjigo je natisnila Pomurska založba v lepem prevodu Toneta Glavana, ki je tudi poskrbel za primerno spretno besedo.

Thomas Mann:

Tri novele

Thomas Mann spada med klasike modernejšega časa, poznamo pa ga predvsem kot romanopisca. V okviru pisateljevega leposlovnega opusa pa bi bilo napak, če bi ga vrednotili le po daljših literarnih besedilih in ne bi upoštevali njegove novelistike. Za Kondorjev izbor je kaj prikladno, če spoznamo tako troje novel nobelovca; te so nastale pred prvo svetovno vojno in ilustrirajo mladega Th. Manna. Umetnost zavzema tu tudi osrednje mesto, pa naj gre za humorno-groteskno ubranega „Tristana“ ali pa za „Tonia Kroegerja“ v svoji iščočji eksistenci, pa do „Smrti v Benetkah“, kjer sta umetnik in umetnost znova jedro problematike. Pa vendar so si trije liki različni, s svojimi posebnostmi odstopajo od meščanske sredine. Urednik Mannovih novel in pisec spremne besede Darko Dolinar je namerno izbral tako tematiko, ker jo šteje za bistveno v Mannovem pisanju. Skrbna razlaga zadene vse bistvene komponente Mannove novelistike. Glede na izbor je D. Dolinar osvetlil problemska vozlišča in tudi v opombah navedel vsa potrebna tolmačenja. Življenjepisna podoba je podana le v kronološkem pregledu.

Ivan Minatti:

Ko bom tih in dober

Knjižnica Kondor je v 135. zvezku natisnila izbor pesmi ustvarjalca, ki je svoja dela objavil v povojnem času in je tudi v tem časovnem intervalu dal večji del svojega raznoliškega pesništva. Težavno je govoriti o pesniku, ki svojega literarnega dela še ni sklenil, očitno pa je tudi to, da je treba spoznavati najvidnejše povojne književnike. Zato so odveč pomisleki, zlasti če gre za premišljen izbor in razumljivost ter ustrezno razlago — kakršno najdemo tudi ob Minattijevih pesmih. Presenetljivo, a tudi hvalevredno je, da najdemo v izboru Minattijevih pesmi tudi več takih, ki so bile prvič natisnjene. Kljub temu da pesnikova pot še ni sklenjena, pa dosedanje delo dovolj zgovorno odseva — tako pesnikove izrazne sestavine kot njegovo sporočilo — njegove misli in refleksije. Iz izbora Mitja Mejaka lahko razvidimo, da so vojna leta značilna zarez v Minattijevem ustvarjanju. V času najtrših preizkušenj in bojev je zazorela velika vera v človeka in človečnost, vizija pa se je kasneje preobrazila v iztreznitev, ki jo boleče in prizadeto zrcali kot osebno tragiko in bolečino svoje generacije. Dojemljivost Minattijevih izpovedi je ob vsej razvojni črti njegove lirike splošno razumljiva, izrazno preprosta in čista, vsebinsko pa kljub videzu osebne izpovedi tudi splošno intonirana. Spretna beseda Mitja Mejaka pojasnjuje vse bistvene poteze Minattijeve lirike.

Kristina Brenkova:

Dolga pot

V zbirki Lastovka je izšla knjižica Kristine Brenkove „Dolga pot“, ki je namenjena mladim začetnim bralcem. Pisateljica je v prvi osebi spregovorila o zadnji vojni, o okupatorju, svojem odhodu v partizane. Pripoved je ubrana osebno barvito. S pripovedjo v prvi osebi je podala tudi generacijsko izkustveno razliko med pripovedovalcem in bralcem. Knjižica ima obilo barvnih ilustracij Iveta Subica.

Nove strokovne knjige

Izdaje Naučne knjige in Instituta za pedagoška istraživanja Beograd:

1. Magdalena Jovanović: Uloga vežbanja strukturisanja nastavnog gradiva u razvoju sposobnosti učenja.
2. Marija Kršmanović: Status vanudžbeničke literature u višim razredima osnovne škole
3. Vera Lukić: Uticaj gradske i seoske sredine na veličinu pasivnog rečnika učenika osnovnoškolskog uzrasta
4. Leposava Živanović: Dejstvo odeljenskih zajednica na razvoj socijalnih odnosa učenika gimnazije
5. Natalija Radošević: Funkcija školskog udžbenika u svetlosti savremene nauke. Učbenik ruskog jezika

Imenik za šole in učitelje na Slovenskem pred sto leti

Pred sto leti je izšel slovenski učiteljski imenik, ki je prvi zajemal vse slovensko ozemlje. Imenik za leto 1870 in koledar za leto 1871 sta namreč obsegala le šole in učiteljstvo na Kranjskem. Imenik je izdalo Slovensko učiteljsko društvo pod naslovom: Imenik šolskih oblasti, šol in učiteljev po Slovenskem, tj. na slovenskem Štajerskem, Kranjskem, slovenskem Korotanu, Primorskem in slovenskem Ogrskem. Društvo je dobilo za ta imenik več pobud. Že leta 1861 je bila v Učiteljskem tovarišu objavljena prošnja dopisnika iz Idrije, naj bi Učiteljski tovariš na koncu leta izdal imenik vseh slovenskih šol in učiteljev, ki so v njih poučevali. Svetoval je, da bi „bilo koristno, če bi brali imena škofov posameznih krajev, šolskih svetovalcev in višjih šolskih ogled; za temi vodje in učitelje bogoslovskih šol, potem od gimnazij, tehnik in realk, in nazadnje dekanije in vse njih glavne in trivalne šole“. Uredništvo Učiteljskega tovariša je na ta predlog odgovorilo, da bi ta imenik rado izdalo, a nima za to denarja. Edini tak imenik dotlej je bil Stalež šolstva in učiteljstva ter prosvetnih in kulturnih ustanov v Dravski banovini iz leta 1934, ki ga je sestavil Vinko Gregorič. Obsegal je slovensko ozemlje, ki je bilo pod Jugoslavijo.

Dokončno pobudo za vseslovenski učiteljski imenik, ki je izšel za leto 1874, pa je dal ljubiteljski učitelj, odbornik Slovenskega učiteljskega društva Ivan Lapajne že leta 1872, ko je pisal omenjenemu društvu o potrebi takšnega imenika.

Imenik za leto 1874 obsega 144 strani. Navaja imena ljudskih šol in učiteljev po pokrajinah, deželne in šolske svetovalce, člane izpraševalne komisije ter učiteljskega društva krajev je ob strani tudi nemško ime, pri učiteljih pa kraj in leto rojstva. Na koncu vsake skupine je imensko kazalo učiteljev in vsebinsko kazalo. Skupine so: Štajerska, Kranjska, Koroška (tu je pri vsaki šoli označen učni jezik in na koncu statistika, koliko šol je bilo nemških in koliko slovensko-nemških), Goriška, Trst in okolica, Istra in Ogrska. Pri zadnji ni imen učiteljev, pač pa so objavljeni le kraji, kjer so slovenske šole. Podatki so vzeti iz članka Šole ogrskih Slovencev, ki je bil

objavljen leta 1873 v Slovenskem učitelju. Razen tega je navedeno, da ovira napredek šolstva v teh krajih različnost veroizpovedi, razdelitev v dve župniji in madžarski pravopis.

V uvodu imenika pa se je pokazala diferenciacija med slovenskimi učitelji, od katerih jih je del podpiral novi šolski zakon iz leta 1869, drugi pa je bil proti. Uvod je napisal sestavljalec imenika konservativni učitelj Matej Močnik z motom „Od nekdanj stanuje tu moj

rod“. Piše o jeziku na naših šolah od Marije Terezije dalje, se pritožuje nad ponemčevanjem šol in krivi za to šolski zakon iz leta 1869, ki je vzel duhovščini oblast v šolah. Napredni učiteljski list Slovenski učitelj pa je v oceni tega imenika pobijal te trditve in pisal, da je šele po teh novih šolskih postavah materin jezik tudi učni jezik. Da pa je na Koroškem na primer toliko nemških šol, niso krive nove postave, ampak vladni organi, ki postave krivično izvajajo.

Naslednji učiteljski imenik je izdalo Učiteljsko društvo na slovenski Štajerski leta 1876, in sicer v Slovenskem učiteljskem koledarju. Obsegal pa je le šole in učitelje na Štajerskem, Kranjskem in Goriškem, ker se je iz drugih pokrajin oglašilo premalo naročnikov. Nato takega imenika šol in učiteljev za vse slovenske pokrajine ni bilo vse do Popotnikovega koledarja, ki je začel izhajati leta 1887.

TATJANA HOJAN

Mladost v harmoniki — harmonikaški zbor „Krilato kolo“ iz Maribora — Foto: A. Žaler

**IMV POČITNIŠKI DOM
POJEM UDOBJA IN KVALITETE**

- za dve osebi
 - tri osebe
 - štiri osebe
 - pet oseb
 - šest oseb
 - sedem oseb
- od 15.000 din
do 60.000 din

odvisno od izvedbe
- spalnica
 - umivalnica
 - kuhinja
 - hladilnik, peč,
 - štedilnik, naprave
 - za gospodinjstvo itd.

**INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO**

ljubljana, titova 172 a, telefon 343-471, 343-485
novo mesto, zagrebška 18, telefon 21-075

VAM NUDI POCENI DOPUST

KREDIT PRI VAŠI BANKI - POMOČ PRI NAKUPU

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Honoriranje seminarja

VPRAŠANJE: Enkrat tedensko sem na seminarju iz računalništva in ta dan torej ne poučujem. Dela na seminarju mi na šoli ne priznajo v učno obveznost, samoupravni akti pa tudi ne določajo ničesar glede nadomestila osebnega dohodka v času dopolnilnega izobraževanja. Svet šole je privolil, da smem obiskovati seminar. Zanima me, ali lahko odloči o honorarju direktor sam. — N. Š.

ODGOVOR: O osebnem dohodku in o delu osebnega dohodka ali nadomestilu za čas izobraževanja ne more odločati posameznik. Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu izrecno določa, da ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka za čas, ko je odsoten z dela — v primerih, ki jih določa samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih. Glede na to je treba v tem sporazumu zajeti in določiti vse primere takšne od-

sotnosti s pravico do nadomestila. Gre torej predvsem za bistveno pomanjkljivost vaših samoupravnih aktov. Svetujemo vam, da sprožite postopek za ustrezno dopolnitev samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v vaši delovni organizaciji. — T. Š.

Odtegljaj brez utemeljitve

VPRAŠANJE: Sem socialna delavka na osnovni šoli. Končala sem višjo šolo za socialne delavce. Ker sem zaposlena komaj pol leta, mi šola odteguje od kalkulativenega osebnega dohodka 10%. Vprašujem — zakaj? Kot socialni delavki mi ni treba opravljati strokovnega izpita, ker ga preprosto ni. Tudi pripravnik nisem, saj opravljam svoje delo samostojno in zanj tudi odgovarjam. Torej si lahko razlagam le tako, da sem brez mentorja in ob samostojnem delu prikrajšana za 10%, saj strokovnega izpita ne morem delati. — R. Š.

ODGOVOR: Z vašimi sklepi se povsem strinjamo. Menimo, da je odtegotanje 10% od KOD brez utemeljene osnove in je torej neupravičeno. Strokovnega izpita niste dolžni opraviti, pa tudi med pripravnikom vas ni mogoče uvrstiti. Pripravnštvo ureja zakon o obveznem urejanju pripravnikov in o sprejemanju pripravnikov v organizacije združenega dela. Zakon nalaga delovnim organizacijam obveznost, da morajo pripravnikom zagotoviti tak potek pripravniške dobe, da se seznanijo z vsemi področji dela svoje stroke in si pridobijo delovne izkušnje za samostojno delo. Program, organizacijo, potek pripravniške dobe in tudi način preizkušanja pridobljenih delovnih izkušenj na koncu pripravniške dobe so dolžne delovne organizacije urediti v svojih splošnih aktih. Ponojno torej poudarjamo, da je odtegotanje 10% od vašega KOD na račun strokovnega izpita oziroma pripravništva nepravilno. Svetujemo vam, da zahtevate povračilo tega, kar vam je bilo neupravičeno odvzeto. — T. Š.

Nedokončana fakulteta

VPRAŠANJE: Pri študiju na filozofski fakulteti mi manjkata še dva izpita in diploma. Priznavajo mi le srednješolsko izobrazbo, zato mi odtrgujejo 20% od osebnega dohodka. Tako imam nižji osebni dohodek kot sodelavci, ki imajo končano višjo šolo. Zanima me, če imam pravico, da mi priznajo višjo izobrazbo in tako tudi odmerijo osebni dohodek. — A. P.

ODGOVOR: Nedokončana fakulteta še ne pomeni višje izobrazbe, čeprav manjka le diploma. Višješolsko izobrazbo je mogoče priznati le na temelju diplome o končanem šolanju na višji šoli. Na šoli, kjer ste zaposleni, vam torej popolnoma upravičeno odtegujejo od kalkulativenega osebnega dohodka 20% — 10% zato, ker nimate zahtevane izobrazbe, in drugih 10%, ker ste brez strokovnega izpita. — T. Š.

VZGOJA IN VARSTVO

Že v najzgodnejši mladosti ...

Med predšolskimi otroki srečujemo tudi take, katerih umske sposobnosti in vedenje znatno odstopajo od norme. V takih primerih posumimo, da gre za določeno stopnjo umske zaostalosti. Kateri otroci so duševno zaostali, kako to ugotovimo, zakaj moramo posebej skrbeti zanje že v predšolski dobi in zakaj morajo v posebno šolo?

Duševno zaostali so tisti otroci, ki so v materinem telesu ali eno do dve leti po rojstvu preboleli bolezen velikih možgan; zato so v delovanju teh nastale motnje. Okvara prizadeva tako intelektualno področje kot tudi čustveno aktivnost in voljo. Gre torej za splošno nerazvito osebnost.

Vzroki za duševno zaostalost so najrazličnejši. Na primer: razne zastrupitve nosečnice z alkoholnimi pijačami ali tobakom, nekatere infekcijske bolezni, kot na primer ošpice, škrlatinka, težje oblike gripe ter stalna podhranjenost med nosečnostjo lahko povzročijo umsko zaostalost. Umska prizadetost je lahko tudi posledica obolenja v prvem letu otrokovega življenja: razna vnetja možgan in njihovih zavojev — meningitis, encefalitis, možganske travme in podobne bolezni. Slednjič — toda vedno bolj upada — odstotek otrok, katerih duševna zaostalost je podedovana.

Duševno zaostalost določata dva glavna dejavnika: organska okvara centralnega živčnega sistema in iz nje izhajajoče trajne motnje v otrokovi spoznavni dejavnosti. Kadar imamo opravka le z enim od teh dveh dejavnikov, ni zadostne podlage, da bi otroka prišteli v kategorijo duševno zaostalih. V primerih, ko dvomimo, pa moramo vedno poklicati na pomoč specialista, ker so lahko vzroki za izostanek normalnih reakcij začasni in ni okvar v skorji velikih možgan.

V razvoju umsko zaostalih otrok opazimo že v najranjši mladosti razne posebnosti: za razliko od normalnih vrstnikov ti kasneje shodijo in tudi govoriti začno kasneje. Njihova govornica jerevna in pomanjkljiva: jecljanje in zatikanje spremljata otroke tudi še v šolski dobi. Pri igri so največkrat pasivni in nenakovredni udeleženci v igrah, ki zahtevajo razdelitev po vlogah; prežgodaj zapuščajo igro ali pa ne upoštevajo pravil. Zaradi vsega tega največkrat rastejo osamljeno, odtrgani od otroških tovarišev in naravnega okolja.

Včasih opazimo pri duševno zaostalih otrocih posebne zunanje deformacije: zelo veliko ali zelo majhno glavo, nenavadno visoko ali nizko rast, ki ne ustreza starosti in podobno. Večina teh otrok je okorna z neusklaženimi kretnjami. Ko že gredo v šolo, se še vedno ne znajo sami obleči, si zapeti gumbov ali zavezati čevljev. Moramo pa vedeti, da te posebnosti v telesnem razvoju niso pomembne. Važnejše in odločilnejše so pomanjkljivosti v duševni dejavnosti. Te opazijo že v varstvenih ustanovah — če jih otroci obiskujejo — še očitneje pa, ko prestopijo šolski prag.

Vzgojiteljice lahko mnogo pripomorejo tako pri odkrivanju otrokove zaostalosti kot tudi pri dodatni pomoči tem otrokom — saj so najzgodnejša leta izredno pomembna za razvoj. Pri skupnem igranju in prvem načrtnem delu spoznajo otrokove sposobnosti, ki so navadno majhne: omejeno izkustvo, počasno dojetje in prilagajanje okolju, nepopolne predstave, slabo razumevanje, reven besedni zaklad. Pomanjkljivosti se najizraziteje pokažejo v mišljenju, ki je predvsem konkretno, nazorno. Kadar ti otroci opazujejo nek predmet, opazijo — v primerjavi z normalnimi otroki — mnogo manj značilnosti, v glavnem samo tiste, ki so na površini in jih je možno dojeti nazorno.

Prav je, da taki otroci — ko pride čas — vstopijo v posebno šolo, kjer vodijo pouk učitelji-specialisti in kjer je učni načrt manj zahteven. Normalna šola zaostalega otroka še moralno prizadene, ker v njej ne vidi nobene možnosti za napredovanje. Zato je dolžnost vsakega vzgojitelja, da opozori starše na umsko nezadostno razvitost otroka in tako pripomore k pravočasni usmeritvi v posebno šolo, kjer so ustrezne možnosti za učni napredek in vzgojo takih otrok.

S pravočasno in pravilno kategorizacijo omogočimo tudi prizadetim otrokom pravilen razvoj — le tako bodo namreč lahko v skladu s svojimi sposobnostmi postali enakovredni člani človeške družbe. Sodelovanje vzgojitelja pri ugotavljanju otrokovih umskih in telesnih sposobnosti je zelo pomembno, saj bodo te marsikaj prej opazile kot zaposlena mati.

ZLATKO DOBREV
profesor defektologije
Sofija
(Prev. Nada Carevska)

OSNOVNA ŠOLA DR. FRANJO ŽGEČ DORNAVA

razpisuje za nedoločen čas prosta delovna mesta:
— učitelja za glasbeni pouk — PRU ali P
— učitelja za fiziko in tehnični pouk — PRU ali P
Na voljo so samske sobe.

VI. republiško srečanje pionirjev prometnikov

Odbor za organizacijo in izvedbo srečanja pionirjev prometnikov v letu 1974

RAZPISUJE

„VI. republiško srečanje pionirjev prometnikov“, ki bo v Ajdovščini 4. in 5. maja leta 1974.

Republiško srečanje pionirjev prometnikov bo organiziral Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SO Ajdovščina v sodelovanju z občinsko Zvezo prijateljev mladine pod pokroviteljstvom tovarne pohištva „LIPA“ Ajdovščina.

Vsaka občina lahko pošlje na republiško srečanje pionirjev prometnikov največ dve ekipi. Srečanja se lahko udeležijo iz občin več pionirjev in pionirk, ne da bi tekmovali. Ekipo sestavljajo po trije tekmovalci, lahko tudi mešano pionirji in pionirke. Tekmujejo le učenci in učenke osnovnih šol, ne glede na starost.

Letošnje republiško srečanje pionirjev prometnikov bo potekalo takole:

dne 4. maja

ob 9. uri zrebanje startnih števil pred osnovno šolo „Boris Kidrič“ v Ajdovščini (pri zrebanju so lahko navzoči predstavniki nastopajočih ekip)

— od 9.30 do 11. ure prihod ekip na zborna mesto pred osnovno šolo „Boris Kidrič“ v Ajdovščini, in razdelitev startnih števil

— ob 13. uri zbor vseh udeležencev srečanja pionirjev prometnikov

— ob 13.30 uri povorka po mestnih ulicah

— ob 14. uri otvoritev in pozdrav

— ob 14.30 uri pričetek tekmovanja

— orientacijski pohod po mestnih ulicah, ki obsega:

a) reševanje nalog s področja prometne varnosti — tudi na magnetni plošči

b) spoznavanje zgodovinskih in kulturnih znamenitosti kraja

c) znanje uporabe kompasa in določanje smeri pohoda po načrtu trase

d) osnove znanja dajanja prve pomoči

e) streljanje z zračno puško v tarčo (vsak tekmovalec po 2 diaboli na 10 m)

Dne 5. maja

ob 9. uri razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad

ob 10. uri: pozdrav svečani seji

— razhod

Tekmovanje na srečanju pionirjev prometnikov bo ekipno. Ekipo sestavljajo trije (3) tekmovalci oziroma tekmovalke.

Ekipe morajo biti prijavitelne pisмено najkasneje do 15. aprila leta 1974 na naslov: Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SO Ajdovščina, 65270 Ajdovščina.

Tekmovalci naj prinesejo s seboj zdravstvene knjižice, svinčnike in trikotnike, če bo slabo vreme pa še dežni plašč.

Prijave ekip morajo vsebovati tele podatke:

— ime in priimek tekmovalca;

— razred, ki ga tekmovalec obiskuje;

— občino, ki jo ekipa zastopa (katera je I. oziroma II. ekipa);

— ime, priimek vodje (mentorja) ekipe in poklic;

— potreba po prenočišču — rezervacija.

Priporočamo, da je vodja ekipe mentor, ki je lahko tudi vodja obeh ekip.

Nagrade:

1. najbolje uvrščena ekipa prejme pokal v trajno last in magnetno ploščo za prometni pouk v šoli.

2. Ekipa, ki se bo uvrstila na drugo mesto, bo prejela rotoprojektor s folijami.

3. Ekipa, ki se bo uvrstila na tretje mesto, bo prejela serijo prometno-vzgojnih filmov.

4. Prvih deset ekip prejme diplomu — enako diplomu prejmejo tudi vodje (mentorji) teh desetih ekip.

5. Tekmovalci ekipe, uvrščene na prvo mesto, prejmejo zlato odličje, tekmovalci ekipe, uvrščene na drugo mesto srebrno, tekmovalci ekipe, uvrščene na tretje mesto pa bronasto odličje.

Potni stroški in drugo:

Potne in druge stroške udeležencev srečanja pionirjev prometnikov plačajo občine, ki bodo objavile udeležbo.

Organizator srečanja bo priskrbel prenočišča za tiste udeležence, ki bodo to zahtevali z rezervacijo pri prijavi, poslani do navedenega roka. Pionirji in pionirke — tekmovalci bodo v oskrbi staršev domačih pionirjev (večerja, prenočišča, zajtrk). Poleg tega bodo imeli vsi na dan tekmovanja še kosilo in malico; stroške bo plačal organizator.

Informacije o razpisnem tekmovanju daje organizacijski odbor „VI. republiškega srečanja pionirjev prometnikov“ pri SO Ajdovščina, telefon 065-73-321.

Za pripravo na tekmovanje uporabite tole literaturo: Krajevni leksikon Slovenije iz leta 1968 (stran 13 do vključno 32), Lojze Bizjak: Zgornja Vipavska v NOB, Priročnik za 10-urni tečaj iz prve pomoči poškodovanim, ki se uporablja za tečaje voznikov motornih vozil, ter snov, ki je predpisana iz znanja prve pomoči za 7. razred osnovnih šol.

Za spoznavanje propozicij in točkovanje uporabite še Pravilnik o organizaciji in izvedbi republiškega srečanja pionirjev prometnikov, ki vam ga je poslal Svet SR Slovenije za preventivo in vzgojo v cestnem prometu 22. januarja 1974.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri-najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Glavna in odgovorna urednica Neža Maurer, namestnica urednice Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 30 din za posameznike, za šole in druge ustanove 55 din — Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643.

OSIJEK JE DOBIL PRAVNO FAKULTETO IN VIŠJO GRADBENO-TEHNIŠKO ŠOLO

Lansko jesen sta začeli v Osijeku delovati dve visokošolski ustanovi — pravna fakulteta in višja gradbeno-tehniška šola. Načrti kažejo, da bo gradbeništvo Slavonije in Baranje potrebovalo do konca leta 1975 300 novih inženirjev in tehnikov. Po sedanjem načinu šolanja je dobilo to območje vsako leto samo enega gradbenega inženirja. Če upoštevamo, da dela v gradbeništvu Slavonije in Baranje samo polovica polkvalificiranih in kvalificiranih delavcev — tako je tudi Hrvatski — je razumljivo, da novega osebja ni mogoče pričakovati od drugod. Zato je skupnost za usmerjanje izobraževanja gradbenikov Slavonije in Baranje sklenila, da je treba odpreti to šolo.

Višja gradbeno-tehniška šola naj bi po dveh letih prerasla v fakulteto. Delala bo v sestavi gradbenega šolskega centra kot temeljna organizacija združenega dela.

NEMŠKA MLADINA SE ZANIMA ZA POLITIKO

Zato da bi ugotovili, koliko se mladina zanima za politiko, so pred volitvami za novo zvezno skupščino v pokrajini severne renske Westfalije anketirali šolarje. Podatki ankete, opravljene na reprezentativnem vzorcu, so pokazali, da se zelo zanima za politiko le 3 % učencev, 10 % učencev se jih zanima precej, srednje 42 %, malo 33 %. 11 % učencev politika prav nič ne zanima, 1 % anketiranih pa ni izpolnil anketnih listov.

RAČUNALNIK ANALIZIRA USPEH IN VPISUJE ŠTUDENTE

Za vpis na pravno fakulteto v Titogradu se je prijaviilo 640 študentov, razpisanih pa je bilo le 250 mest. Zanimivo je, da je tokrat ugotavljal uspeh šolanja teh kandidatov v srednji šoli — računalnik. Sprejemati so začeli pri odličnjakih, in sicer od ocene 5,0 do 2,6. Vpisani so bili le kandidati, ki so dosegli med tem šolanjem stopnjo znanja 2,6. Druge so izločili.

Kljub temu bo svet pravne fakultete ponovno obravnaval možnost, da bi lahko vpisali več študentov.

Izredno velik je tudi naval na ekonomsko fakulteto v Titogradu. Za vpis se je prijaviilo 436 kandidatov, vpisanih pa jih je bilo le 255.

Študente izbirajo glede na uspeh v srednji šoli, ki ga točkujajo. Kdor je dosegel 12 in več točk, je bil vpisan. Menijo, da bo svet ekonomske fakultete — na posredovanje izvršnega sveta — vpisal tudi tiste kandidate, ki so dosegli 11 točk; toda teh je malo. Uspehe je razčlenjeval računalnik. Resnica ostane: dvesto študentov ni bilo vpisanih.

OSTRE KAZNI ZA STARŠE, KI NE POŠILJAJO OTROK V ŠOLO

Skupščina izobraževalne skupnosti v Baru je obravnavala izostajanje šoloobveznih otrok, ki ne obiskujejo redno pouka v šolah na tem območju. Najznačilnejši primer je osnovna šola v Šestanih, kjer hodi redno v šolo le 40 % učencev. Zato je v nekaterih oddelkih le šest ali sedem učencev. Sklenili so, da bodo letos poklicali na odgovornost vse starše, ki ne bodo pošiljali otrok redno v šolo, in jih kaznovali.

BOLJŠA ZAŠČITA ŽENA V SSSR

Lanskega decembra je začel veljati ukaz O izboljšanju zaščite žena med nosečnostjo in otrokovo boleznijo, ki ga je izdal ministrski svet SSSR.

Po tem ukazu bodo izplačevali vsem zaposlenim ženskam — tudi tistim, ki niso članice sindikata — nadomestilo v višini polnega zaslužka — ne glede na delovno dobo.

Nadomestilo za čas bolezni in nege bolnega otroka do 14. leta starosti se bo izplačevalo največ za sedem dni. Žene, ki so same, vdove in ločenke bodo prejemale za čas bolezni otrok, starih do sedem let, nadomestilo do 10 dni.

MEDNARODNO TEKMOVANJE ŠTUDENTOV EKONOMIJE

Pred nedavnim je bilo v Bratislavi tretje mednarodno tekmovanje študentov ekonomije; organizirala sta ga Zveza slovaške mladine in ministrstvo za izobraževanje SR Slovaške. Geslo tekmovanja je bilo: Za večjo učinkovitost narodnih ekonomij v socialističnih deželah. Tekmovanja so se udeležili študentje 21 fakultet iz sedmih socialističnih dežel. Predložili so 90 del, in sicer: Politična ekonomija in upravljanje v narodnem gospodarstvu, Matematične metode in njihova uporaba, Notranja in zunanja trgovina ter Gospodarjenje in upravljanje v proizvodnji. Dela je ocenjevala žirija, ki so jo sestavljali strokovnjaki iz dežel, ki so sodelovale na tekmovanju.

ŠTUDENTSKA PRESTOLNICA

Moskvo po vsej pravici imenujemo „študentska prestolnica“. V 78 visokih šolah in 139 tehnikumih, kolikor jih je v tem mestu, se šola več kot 850 tisoč fantov in deklet. Predava jim 50 tisoč učiteljev. V srednjih in visokih šolah skušajo z raziskavami ugotoviti, kakšno naj bi bilo razmerje med številom ur predavanja, seminarskih in samostojnih vaj proizvodne prakse, čas za pripravo na letne izpite, za znanstveno raziskovalno in družbeno delo študentov. Narejen je tudi načrt o razvoju poklicev v naslednjih 10 do 15 letih.

Ko je prvič ročice razprl, grafika, Brigita Strašek, 7. r. osnovne šole Makole

VI. republiška razstava Likovni svet otrok

23. februarja so na osnovni šoli Karel Destovnik-Kajuh v Šoštanjju svečano odprli 6. republiško razstavo na temo Likovni svet otrok. Slovesnosti so se udeležili predstavniki kulturnega in družbeno-političnega življenja občine Velenje, številni likovni pedagogi, zastopniki JLA in predstavnica zavoda za šolstvo SRS, svetovalka za likovno vzgojo, profesorica Helena Berce-Golob iz Ljubljane. Na tej razstavi, ki je pod pokroviteljstvom Pionirskega lista iz Ljubljane, sodeluje 35 šol iz vse Slovenije. Zanimivo je, da so poslali svoja dela tudi učenci slovenske šole iz Stuttgarta — sekcije KUD Triglav iz Nemčije, kjer poučuje likovni pouk Dragica Nunčičeva. Na razstavi sodelujejo tudi učenci iz kraških vasic Padriče-Gropada pri Trstu; njihova šola ima ime po šoštanjsem rojaku Karlu Destovniku-Kajuhu. S to Kajuhovo šolo, kjer poučuje likovni pouk Frida Kralj, ima šoštanjka Kajuhova šola že dalj časa prijateljske stike. Razstava bo odprta do 20. maja v dneh šolskega pouka. O njej bomo še poročali.

V. KOJC

Srečanje

Tovarišice, ki so v letu 1953/54 obiskovale IV. č letnik učiteljskega v Ljubljani, prosim, da pošljete naslove Bernik Lojzki, Groharjevo naselje 33, Škofja Loka. Še posebej prosim tovarišice, ki se prejšnjih srečanj niso udeležile, naj se oglašijo.

O tem, kdaj in kje bomo imele srečanje, boste obveščene pismeno.

kinematografi prikazujejo

AMERIŠKA NOČ (ali boljše Dan za noč) je najnovejši film Françoisa Truffauta. Ocenjen je kot eden najboljših in najzanimivejših, ki so nastali v preteklem letu. Dan za noč ali Ameriška noč je tehnični termin in označuje filmsko prevaro, ki naredi dnevne posnetke nočne. V vsem filmu prikazuje Truffaut grenko stvarnost filmskega poklica in snema aureolo laične predstave o blišču dela pri filmu. Film je hkrati skoraj dokumentaričen zapis dela neke ekipe z izredno poudarjeno avtobiografsko noto. V filmu je najpomembnejši François Truffaut, ki izpoveduje svoj življenjski credo, to je: Živeti za film in v filmu. Film je zanimiv po idejni in oblikovni plati. Priporočamo ga za pogovor že v višjih razredih osnovne šole. — mb

VSAKEMU KOLEKTIVU POČITNIŠKI DOM
ADRIA
Caravan
VSAKEMU DELAVCU POCENI DOPUST

PLAVOLASEC Z ENIM ČEVLJEM je satira na vohunski film, ki nas zabava z izredno duhovito, domiselno in dramaturško upravičeno situacijsko komiko. Zabava na zaželeni ravni. — mb

87. POLICIJSKA POSTAJA je soliden policijski film, ki je zaposlil Yul Brynnerja in Racquel Welch, ni pa prinesel nič novega po oblikovni in nič posebnega po vsebinski plati. — mb

PAPIRNATI MESEK je film Petera Bogdanovicha, ki slovi po tem, da so njegovi filmi prava filmska enciklopedija. V tem filmu je po izrazni plati manj posegal v filmsko zgodovino, čeprav je ves čas zraven patina preteklosti. Film je surov, ganljiv in smešen hkrati. Izredno studiozno in s prefinjeno občutljivostjo obravnava odnose dveh bitij — otroka in zrelega moškega, ki kljub nenehnemu medsebojnemu izkoriščanju ne moreta eden brez drugega. Ozračje ameriške krize tridesetih let daje filmu prizvok grenkobe in tragike. Črno-bela tehnika in izredno zanimiva fotografija, ki govori skozi belo-sivo-črne likovne kompozicije, je to ozračje krepko podprla. Veliko pa sta pripomogla tudi Ryan O'Neil in njegova hčerka Tatum s svojo sproščeno in zanimivo igro. Premladim gledalcem filma ne priporočamo. — mb